

Gustav August Vichodil: Moravljani na »privremenom« radu u Križevcima

OZREN BLAGEC
Gradski muzej Križevci
Tome Sermagea 2
HR – 48 260 Križevci
ozren.gmk@gmail.com

Stručni rad
Professional paper

Primljeno / Received: 27. 3. 2020.
Prihvaćeno / Accepted: 9. 12. 2020.

Gustav August Vichodil bio je jedan od najznačajnijih hrvatskih agronoma s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Rođen je u današnjoj Češkoj. Osim u rodnoj zemlji, školovao se u Njemačkoj i Mađarskoj, a prije dolaska u Hrvatsku radio je u Mađarskoj, Austriji i Češkoj. U Hrvatsku je došao tijekom rujna 1874. godine na poziv Zemaljske vlade u Zagrebu da bi preuzeo mjesto tajnika Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva. Budući da se iskazao kao izvrstan poljoprivredni stručnjak, 1878. godine imenovan je za ravnatelja Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima. Nažalost, već je 1890. godine zbog teške bolesti umirovljen, no nakon ozdravljenja ponovno je počeo raditi i pisati brojne članke o poljoprivredi, koje je objavio u hrvatskim i austrijskim publikacijama.

U svojim prvim radovima Vichodil se ponajčešće bavio poljoprivrednom ekonomijom, pa ga se smatra osnivačem te grane znanosti u Hrvatskoj. Kasnije je puno pozornosti posvećivao svinjogojstvu, ali i organizaciji poljoprivrednog obrazovanja u Hrvatskoj. Pritom spada među prve autore koji su pisali o uzgoju ruža. Zbog doprinosa razvoju agronomije u Hrvatskoj, uoči smrti dodijeljen mu je prvi počasni doktorat poljoprivrednih znanosti na Sveučilištu u Zagrebu.

Ključne riječi: Gustav August Vichodil, Križevci, Kraljevsko gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima, poljoprivredna ekonomija, stočarstvo, mljekarstvo, organizacija poljoprivrednog obrazovanja u Hrvatskoj

1. Vichodilovo porijeklo, obrazovanje i karijera do dolaska u Hrvatsku

Vichodilov život, obrazovanje i rad do dolaska u Hrvatsku moguće je rekonstruirati iz kraćih biografskih prikaza i nekrologa.¹ Gustav August Vichodil² rođen je u mjestu Hluchov, koje se nalazi u češkoj regiji Moravska, dvadesetak kilometara jugozapadno od grada Olo-

mouca. Što se tiče podataka o rođenju, najveći broj biografa tvrdi da je rođen 28. listopada 1847. godine. Međutim, Antun Cuvaj je kao datum rođenja naveo 27. listopada 1846. godine, koja godina, doduše bez podataka o danu i mjesecu rođenja, stoji i na Vichodilovu nadgrobnom spomeniku. Premda ga biografi redovito određuju kao Čeha, Vichodila bi bilo točnije odrediti kao Moravljana. Kao mjesto njegova osnovnoškolskog

¹ O Vichodilovoj biografiji koristio sam podatke iz sljedećih radova: Antun Cuvaj (pribrao i uredio), *Građa za povijest školstva Kraljevinâ Hrvatske i Slavonije od najstarijih vremena do danas*, svezak VI. Drugo ispravljeno i popunjeno izdanje. Od 20. travnja 1869. do 31. svibnja 1875. (Zagreb: Trošak i naklada Kr.[aljevske] hrv.[atsko]-slav.[onsko]-dalm.[atinske] zem.[aljske] vlade, Odjela za bogostovlje i nastavu, 1911), str. 60–61; [s. n.], »† August Vichodil«, *Gospodarski list* 94/12 (Zagreb, 1935), str. 177–178; Marko Mohaček, »† August Vichodil«, *Poljoprivredni glasnik* 16/4 (Novi Sad, 1936), str. 12–13; Branko Štancl, »100 godišnjica udžbenika A. G. Vichodila: 'Gospodarska uprava ili nauka o umnom gospodarenju'«, *Bilten poljodobra* 32/2 (Zagreb, 1984), str. 11–14; [s. n.], natuknica »Vichodil, August, (Gustav, Vlastan)«, u: *Hrvatski šumarski životopisni leksikon* 5 (Zagreb: Tutiz Leksika d.o.o., 2000), str. 153–154; [Zlatko Svečnjak i Ivan Jurić], »3. Obrazovanje«, u: Edi Maletić (glavni i odgovorni urednik), *Agronomski fakultet 1919.–2009. Monografija* (Zagreb: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009), str. 53–88, na str. 81–82; Renata Husinec, »Križevačko gospodarsko i šumarsko učilište«, *Prirodoslovlje: časopis Odjela za prirodoslovlje i matematiku Matice hrvatske* 13/1–2 (Zagreb, 2013), str. 3–30, na str. 19.

² Od početka osamdesetih godina 19. stoljeća Vichodil se najčešće potpisivao kao Gustav August Vichodil, međutim i ranije, kao i kasnije, koristio je drugačije kombinacije imena: Gustav, August, Vlastan, Vlastimil i Vlastimir. Na nadgrobnom spomeniku stoji August Vichodil.



Slika 1. Gustav August Vichodil (1846. ili 1847–1935).

obrazovanja najčešće se navodi gradić Hradišće. Vichodil je gimnaziju polazio u Olomoucu. Nakon mature, i to ili 1864. ili 1865. godine, odlazi na jednogodišnju praksu na posjed Javore u Šlesiji. To je, naime, bio uvjet za odlazak na visokoškolsko obrazovanje, a koje je Vichodil počeo na Visokoj tehničkoj školi u Brnu, na kojoj je studirao prirodne znanosti. Nakon položenih ispita dobio je stipendiju i upisao višu poljoprivrednu školu u njemačkom gradu Hockenheimu, gdje je boravio tek jedan semestar, nakon čega je nastavio studij na Poljoprivrednoj akademiji u mađarskom gradu Altenburgu (danas Mosonmygyaróvár), gdje je nakon završetka studija postao asistent agrikulturne kemije. Zatim je prešao u Beč, gdje je radio na centralnoj pokusnoj stanici, da bi konačno bio imenovan docentom na Višem gospodarskom učilištu u moravskom mjestu Hermanice (njem. Hermsdorf).

2. Vichodil kao tajnik Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva i urednik publikacija iz gospodarstva

Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo osnovano je 1841. godine. Krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina 19. stoljeća zapalo je u krizu. Tadašnji predsjednik Društva, zagrebački kanonik Andrija Jandrić, zato je 1872. godine odlučio odstupiti. Na glavnoj skupštini održanoj 1872. godine zaključeno je da se za tajnika Društva treba »staviti čovjek, koji je u gospodarstvu strukovno naobražen i izučen, te koji se ima skroz posvetiti gospodarstvu i razvitku gospodarskoga društva.«³ Ta odluka realizirana je tek dvije godine kasnije, kada je posredovanjem dotadašnjeg tajnika Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva Pavla Zoričića na to mjesto postavljen Vichodil.⁴

Premda biografi ističu da je Vichodil u Hrvatsku stigao 1875. godine, on je u Zagreb zasigurno doselio već tijekom rujna 1874. godine. Naime, početkom rujna u *Gospodarskom listu* objavljen je kraći članak u kojem stoji da je tajništvo Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva preuzeo Vlastimil Vichodil, bivši profesor gospodarske kemije na Višem gospodarskom učilištu u Hermsdorfu u Šleskoj.⁵ Vichodil se agilno primio novog zadatka te je u nekoliko sljedećih godina uspio ojačati Društvo, a odigrao je i iznimno veliku ulogu u izgradnji nove zgrade središta Društva.⁶

Tajnik Društva bio je i glavni urednik *Gospodarskog lista*. Krajem 1874. godine na naslovnici tog tjednika izlazi članak s pozivom na pretplatu u čijem je potpisu Vlastimil Vichodil, tajnik Društva i urednik.⁷ Uređivanje *Gospodarskog lista* Vichodil je preuzeo od prvog broja 1875. godine, a naslijedio je Petra Zoričića. Promjenom urednika *Gospodarski list* prestaje izlaziti svakog četvrtka i postaje dvotjednik koji izlazi 1. i 15. dana u mjesecu, a broj stranica mu je udvostručen: s četiri na osam. Da bi se list što više približio čitaocima, cijena cjelogodišnje pretplate smanjena je s 4 na 3 forinte. Posljednji broj koji je Vichodil uredio prije napuštanja uredništva zbog preseljenja u Križevce bio je četvrti broj iz 1878. godine. Znači, od prvog broja iz 1875. godine do četvrtog broja iz 1878. godine, Vichodil je uredio ukupno 78 brojeva *Gospodarskog lista*: 1875. godine uredio je dvadeset i šest brojeva, 1876. godine

³ Franjo Kuralt (sastavio), *Rad Hrv.-slav. gospodarskoga društva i njegov razvitak od godine 1841-1883.* (Zagreb: Nakladom Hrv.-slav. gosp. društva, 1884.), str. 43.

⁴ Mohaček, »† August Vichodil«, str. 12.

⁵ [s. n.], »Gospodarske vijesti«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 36 (4. rujna 1874), str. 146.

⁶ O radu Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva u vrijeme dok mu je tajnik bio Vichodil, vidi u: Kuralt (sastavio), *Rad Hrv.-slav. gospodarskoga društva i njegov razvitak od godine 1841-1883.*, str 44–49; Mohaček, »† August Vichodil«, str. 12.

⁷ Vlastimil Vichodil, »Poziv na predplatu«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 52 (25. prosinca 1874), str. 207.

dvadeset i četiri, 1877. godine dvadeset i četiri, a 1878. godine četiri broja. Na mjestu glavnog urednika privremeno ga je naslijedio Ivan Jagić.

Osim *Gospodarskog lista*, Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo objavljivalo je još jedan list: *Seoski gospodar: list za pouku hrvatskim seljakom u gospodarstvu*. Naime, Društvo je odlučilo, a što doznajemo iz izvještaja koji je o njegovu radu sastavio tajnik Franjo Kuralt 1883. godine, »za seljaka izdavati posebni list, pisan posve praktičnim i lahko razumljivim načinom uz čim jeftiniju cenu.«⁸ Prvi urednik tog mjesečnika bio je upravo Vichodil. Prvi broj izašao je početkom 1875. godine. Vichodil je uredio ukupno 38 brojeva: od prvog broja iz 1875. do drugog broja iz 1878. godine. I u ovom ga je slučaju kao urednik privremeno naslijedio Ivan Jagić.

Osim što je prestao uređivati te dvije publikacije, Vichodil je zbog odlaska u Križevce prestao biti i tajnik Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva. Na tom ga je mjestu naslijedio već spomenuti Fran Kuralt, koji će kasnije postati glavni urednik *Gospodarskog lista* i *Seoskog gospodara*.

3. Vichodil na Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima

Kraljevsko gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima bilo je prva obrazovna institucija takve vrste na prostoru jugoistočne Europe. Svečano je otvoreno 19. studenog 1860. godine nakon sedmogodišnjih priprema i gotovo dva desetljeća nakon početne inicijative o osnivanju specijalizirane poljoprivredne škole koju je pokrenulo Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo. Prvi ravnatelj bio je Čeh Dragutin (Karel) Lambl, kojega je 1874. godine kao privremeni ravnatelj naslijedio Vjekoslav Köröskény. Nakon više od desetljeća i pol djelovanja uvidjela se potreba za reorganizacijom Učilišta, koja je 1876. godine i provedena, a koja je na snagu stupila

Zakonom o Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu od 21. siječnja 1877. godine. Novim ustrojem Učilište je podijeljeno na Viši odjel i na Niži odjel. Viši je imao rang srednje škole. Mogao ga je upisati onaj tko je bio stariji od 15 godina, no prije toga morao je završiti četiri razreda »realke« ili nižu gimnaziju. Cilj Višeg odjela bio je taj da teoretskom i praktičnom nastavom obrazuje polaznike u gospodarskoj i šumarskoj struci, nakon čega se stečeno znanje moglo primjenjivati u javnoj ili privatnoj službi. Niži odjel ili Ratarnica bio je pak namijenjen seoskim mladićima starijima od 16 godina koji su imali osnovnu naobrazbu. I na Višem i na Nižem odjelu školovanje je trajalo tri godine, s tim da je na Nižem odjelu težište stavljeno na praktičnu, a na Višem odjelu na teoretsku nastavu.⁹

Car i kralj Franjo Josip, a Rješenjem broj 1031. od 22. siječnja 1878. godine, Vichodila je imenovao ravnateljem Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima. Vichodil je u službu stupio 1. ožujka, dok je mjesto ravnatelja preuzeo 4. travnja 1878. godine.¹⁰ Tijekom dvanaest godina rada na Učilištu predavao je sljedećih šest predmeta: »Gospodarska uprava i administracija« (od školske 1882./1883. godine naziv predmeta promijenjen je u »Gospodarska uprava«), »Gospodarska organizacija i taksacija« (od školske 1882./1883. godine naziv predmeta promijenjen je u »Gospodarska taksacija«), »Narodno gospodarstvo«, »Gospodarsko knjigovodstvo«, »Gospodarska statistika« te »Povijest i literatura gospodarstva«.¹¹ Svi ti predmeti izvodili su se na trećoj godini Gospodarskog odjela.

Predmet »Gospodarska uprava i administracija« Vichodil je tijekom školskih godina 1878./1879. i 1879./1880. predavao po pet sati tjedno u zimskim semestru, dok ga je tijekom školskih godina 1880./1881. i 1881./1882. predavao po jedan sat tjedno, i to također u zimskom semestru. Od školske 1882./1883. godine predmet mijenja naziv u »Gospodarska uprava« i Vichodil ga ponovno predaje po pet sati tjedno u zimskom semestru. Bio je to jedini predmet koji je Vichodil predavao tijekom svih dvanaest godina rada na Učilištu. Gradivo je obuhvaćalo razumijevanje glavnice, organi-

⁸ Kuralt (sastavio), *Rad Hrv.-slav. gospodarskoga društva i njegov razvitak od godine 1841-1883.*, str. 45.

⁹ O osnivanju, razvoju i preustroju Učilišta vidi, primjerice, u: *Spomenica o pedesetogodišnjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice* (Križevci: Profesorski zbor Kr. višeg gospodarskog učilišta, 1910), str. 42–44; Milivoj Redep, »Gospodarska izobrazba u Hrvatskoj i Slavoniji«, *Zbornik radova Fakulteta organizacije i informatike Varaždin* 18 (Varaždin, 1994), str. 55–70, na str. 58–63; Renata Husinec, Petar Delić, *Gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima* (Križevci: Ogranak Matice hrvatske Križevci, 1995), str. 16–26.

¹⁰ Vidi u: Gust.[av] Aug.[ust] Vichodil (sastavio), *Historički nacrt o postanku i razvitku Kr.[aljevskog] gospod.[arskog] i šumarskog učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885.* (Zagreb: Knjigotiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1885), str. 27; *Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školske godine 1876/7, 1877/8, 1878/9* (Zagreb: Tiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1879), str. 15.

¹¹ Podaci o školskim godinama i nazivima predmeta preuzeti su iz izvještaja Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima objavljenih u razdoblju od 1879. do 1890. godine.

zaciju poljoprivrednog imanja, odnos prema radnicima i druge teme iz poljoprivredne ekonomije.¹²

Predmet »Gospodarska organizacija i taksacija« taj naziv je, ponavljam, nosio do školske 1881./1882. godine. Od školske 1882./1883. godine naziv mu je skraćen u »Gospodarska taksacija«. Od tada je predavan po četiri sata tjedno u ljetnom semestru. Izuzetak je bila školska 1885./1886. godina, kada je predavan po dva sata tjedno u ljetnom i zimskom semestru. Vichodil je taj predmet predavao do školske 1888./1889. godine. Posljednju godinu rada na Učilištu nije ga predavao zbog bolesti. Sadržaj predmeta obuhvaćao je znanja o analizi tla za procjenu vrijednosti zemljišta, zatim o procjenama vrijednosti zemljišta, ovisno o tome koje se kulture na njemu uzgajaju, i o procjenama vrijednosti gospodarskih objekata.¹³

Predmet »Narodno gospodarstvo« Vichodil je preuzeo školske godine 1883./1884. od Josipa Prugovačkog.¹⁴ Predavao ga je do školske 1887./1888. godine. Nakon Vichodila predavao ga je Ivan Partaš.¹⁵ Predmet je predavan dva ili tri sata tjedno u zimskom i dva sata tjedno u ljetnom semestru, a učenici su trebali usvojiti znanja o proizvodnji, podjeli, kolanju i potrošnji dobara.¹⁶

Predmet »Gospodarsko knjigovodstvo« predavao je Vichodil između školskih godina 1879./1880. i 1886./1887. po jedan sat tjedno u zimskom i ljetnom semestru. Izuzetak je bila školska 1879./1880. godina, kada su predavanja održavana samo u zimskom semestru po dva sata tjedno. Gradivo je obuhvaćalo povijest i literaturu gospodarskog knjigovodstva, zadatke, pojam i način knjigovodstva, tržišne, mjesne i surogatne cijene, dnevničke, glavne knjige za novac i ostalu imovinu, konačni račun, te iskaz čiste dobiti i zemljišne rente.¹⁷

Kao predavač predmeta »Gospodarska statistika« te »Povijest i literatura gospodarstva« Vichodil se spominje samo tijekom dviju školskih godina: 1886./1887. i 1887./1888. Oba predmeta predavana su tijekom ljetnog

semestra po jedan sat tjedno. Iz »Gospodarske statistike« učenici su trebali savladati gospodarske odnose na području Hrvatske i Slavonije, te statističke podatke o proizvodnji peradi, pčela, kao i o vrtlarstvu, voćarstvu, vinogradarstvu i šumarstvu. Iz predmeta »Povijest i literatura gospodarstva« učilo se o razvitku poljoprivrede: od prapovijesti preko srednjeg i novog vijeka do onodobnih poljoprivrednih tehnika u razvijenim europskim zemljama.¹⁸

Prigodom obilježavanja dvadeset i pete godišnjice osnivanja Učilišta, dakle 1885. godine, Vichodil je napisao *Historički nacrt o postanku i razvitku Kr. gospod. i šumarskog učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885*. Proslava te godišnjice odvijala se tijekom triju dana: od 18. do 20. studenog. Počela je u srijedu, 18. studenog, u poslijepodnevnim satima. Grad je bio okićen zastavama, a od 20.00 sati počela je procesija bakljama, koja je krenula iz Ratarnice, odakle su uputila u grad, pri čemu je prošla većinom ulica, nakon čega se vratila na Ratarnicu. Sljedećeg dana u 9.00 sati održana je Božja služba, nakon čega je uslijedila posveta školskog barjaka. U 11.30 sati počela je svečana sjednica u Županijskoj dvorani, na kojoj je govorio ravnatelj August Vichodil, dok je Ivan Potočnjak održao predavanje naslovljeno »Upliv prirodnih naukah na razvoj gospodarstva i šumarstva«. Svečani banket započeo je u 14.00 sati u Narodnoj čitaonici, u kojoj je s početkom u 20.00 sati održan i koncert. Posljednji dan proslave započeo je mimohodom u jutarnjim satima, nakon čega je u 14.00 sati organiziran zajednički objed. Svečanost je okončana komersom u 20.00 sati.¹⁹

Među uspjehe koje je Kraljevsko gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima postiglo onda kada je ravnatelj bio August Vichodil, svakako treba istaknuti početak izlaženja *Viestnika za gospodarstvo i šumarstvo*. Budući da nije izlazio tijekom 1889. godine, u razdoblju od 1887. do 1890. godine otisnuta su tri godišta *Viestnika*, koji se smatra prvim pravim stručnim poljoprivrednim i šumarskim časopisom u Hrvatskoj. Ured-

¹² Vidi u: *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školske godine 1876/7, 1877/8, 1878/9*, str. 40–41; *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1885/6* (Križevci: Tisak knjigotiskare G. Neuberga, 1886), str. 56–57.

¹³ Vidi u: *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školske godine 1876/7, 1877/8, 1878/9*, str. 41–42; *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1885/6*, str. 57–58.

¹⁴ *Spomenica o pedesetgodinjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice*, str. 151.

¹⁵ *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u ratarnici u Križevcima za školsku godinu 1889/90* (Križevci: Brzotiskom Gustava Neuberga, 1890), str. 31.

¹⁶ *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1885/6*, str. 56.

¹⁷ Isto, str. 58–59.

¹⁸ Vidi u: *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1886/7* (Križevci: Knjigotiskara Gustava Neuberga, 1887), str. 27 i 42; *Izvjeshće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1887/8* (Križevci: Knjigotiskara Gustava Neuberga, 1888), str. 13 i 30.

¹⁹ *Program za proslavu dvadeset i pet godišnjice obstanaka kr. gospodarskog i šumarskog učilišta i ratarnice u Križevcima*, Gradski muzej Križevci GMK-9070.

nik mu je bio Ivan Potočnjak, a osim tekstova iz područja agronomije i šumarstva koje su pisali gotovo isključivo profesori Učilišta, objavljeni su i prikazi stručnih knjiga te kraće vijesti. Nažalost, publikacija je ugašena zbog malobrojnih pretplatnika.²⁰

Vichodil je kao ravnatelj postigao i to da se izvještaji o radu Učilišta objavljuju svake godine. Do tada su bili objavljeni tek svakih nekoliko godina.²¹ Takvom učestalošću objavljanja nastavilo se i nakon Vichodila, sve do 1919. godine, kada je Više gospodarsko učilište u Križevcima ukinuto i pretvoreno u srednju školu.

Sredinom osamdesetih godina 19. stoljeća pojavila se ideja da se šumarska nastava izdvoji iz Učilišta u Križevcima i preseli u Zagreb, gdje bi se u sklopu Sveučilišta osnovala Šumarska akademija. Među onima koji su se tome protivili bio je i Vichodil, koji je, među ostalim, naglasio i sljedeće:

»Mi, koji smo odgojili stotine mladih šumarah, koji sada prva mjesta u našoj zemlji zauzimlju, moramo takve absurde primjetbe u svoje ime, kao što u ime svih slušateljah našeg zavoda svečano odbiti.«²²

Pritom je predložio da se Učilište uzdigne na razinu akademije te da time obrazovanje šumara ostane u Križevcima.²³ U svojim nastojanjima ipak nije uspio, pa je 1898. godine izobrazba šumara izdvojena iz Učilišta u Križevcima i preseljena u Zagreb.

Početak 1889. godine Vichodil se razbolio, zbog čega mu je počevši od 6. travnja odobreno šestomjesečno bolovanje, a ravnateljske poslove preuzeo je Dragu-

tin Hlava.²⁴ Tijekom jeseni vratio se na Učilište, pa je u zimskom semestru držao predavanja iz »Gospodarske uprave«, no već je u travnju 1890. godine zbog bolesti trajno razriješen učiteljske službe i ravnateljske funkcije te je ponovno na bolovanju, dok je za privremenog upravitelja imenovan Gustav Pexidr.²⁵ Rješenjem broj 30.353 od 23. kolovoza 1890. godine Vichodil je umirovljen.²⁶

4. Vichodilove monografije i brošure

Kao najznačajnije Vichodilovo djelo najčešće se navodi *Gospodarska uprava ili Nauk o umnom gospodarstvu za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom*, koje se smatra začetakom agroekonomije u Hrvatskoj. Sastoji se od triju dijelova. Prvi dio, koji nosi podnaslov *Uprava u obće*, objavljen je 1883. godine i sadrži 145 stranica. Vichodil u njemu među ostalim piše o kupnji i održavanju gospodarstva te o načinima kojima će se naći i platiti primjerena najamna radna snaga. Drugi dio, koji nosi podnaslov *Organizacija uprave*, objavljen je 1884. godine i sadrži 87 stranica. U njemu se Vichodil bavi organizacijom poljoprivrednog dobra. Treći dio, koji nosi podnaslov *Rukovodstvo uprave*, objavljen je 1885. godine i sadrži 63 stranice. Vichodil u njemu uglavnom piše o ljudskim resursima potrebnima za uspješno vođenje poljoprivrednog imanja. Na kraju trećeg dijela nalazi se i kratka

²⁰ Husinec, »Križevačko gospodarsko i šumarsko učilište«, str. 13–14. Inače, publikacija je obnovljena 1909. godine pod nazivom *Gospodarska smotra*, a izlazila je do 1919. te 1929. godine. Od prvog sveska 1939. godine do trećeg sveska 1941. godine izlazi pod nazivom *Poljoprivredna naučna smotra*, od četvrtog sveska 1941. godine do 1944. godine izlazi pod nazivom *Poljodjelska znanstvena smotra*, od 1946. do 1996. godine izlazi pod nazivom *Poljoprivredna znanstvena smotra*, dok od 1997. godine do danas izlazi pod nazivom *Agriculturae Conspectus Scientificus / Poljoprivredna znanstvena smotra*.

²¹ Prvi izvještaj obuhvaćao je razdoblje školskih godina od 1860./1861. do 1864./1865., a objavljen je 1865. godine pod naslovom *Izveštje o kr. gospodarsko-šumarskom učilištu i ratarskoj učionici u Križevcu za prvih pet školskih godinah 1860/1, 1861/2, 1862/3, 1863/4, 1864/5* (Zagreb: Narodna tiskara dra. Ljudevita Gaja, 1865). Drugi je obuhvaćao razdoblje školskih godina od 1865./1866. do 1868./1869., a objavljen je 1870. godine pod naslovom *Izveštje o kr. gospodarsko-šumarskom učilištu i ratarskoj učionici u Križevcima za godine 1865–6, 1866–7, 1867–8, 1868–9* (Zagreb: Knjižo- i kamenotiskarski zavod Dragutina Albrechta, 1870). Treći je obuhvaćao razdoblje školskih godina od 1869./1870. do 1875./1876., a objavljen je 1876. godine pod naslovom *Treće izvješće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcima za školske godine 1869–70 do 1875–76*. (Zagreb: Tipografski zavod C. Albrechta, 1876). Sljedeći je obuhvaćao razdoblje školskih godina od 1876./1877. do 1878./1879., a objavljen je 1879. godine, dakle u Vichodilovo vrijeme, pod naslovom *Izveštje o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školske godine 1876/7, 1877/8, 1878/9* (Zagreb: Tiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1879).

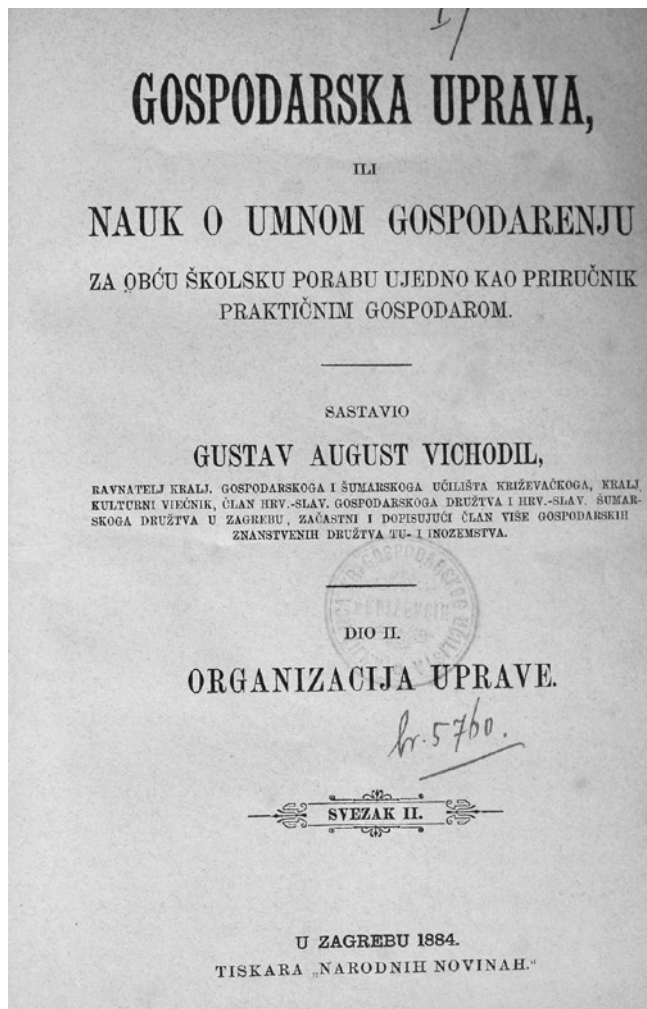
²² Šime Meštrović (glavni urednik), *Sveučilišna šumarska nastava u Hrvatskoj 1898 – 1998. I. Šumarska nastava 1860 – 1898. na Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima* (Zagreb: Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998), str. 111.

²³ Meštrović (glavni urednik), *Sveučilišna šumarska nastava u Hrvatskoj 1898 – 1998. I. Šumarska nastava 1860 – 1898. na Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima*, str. 110.

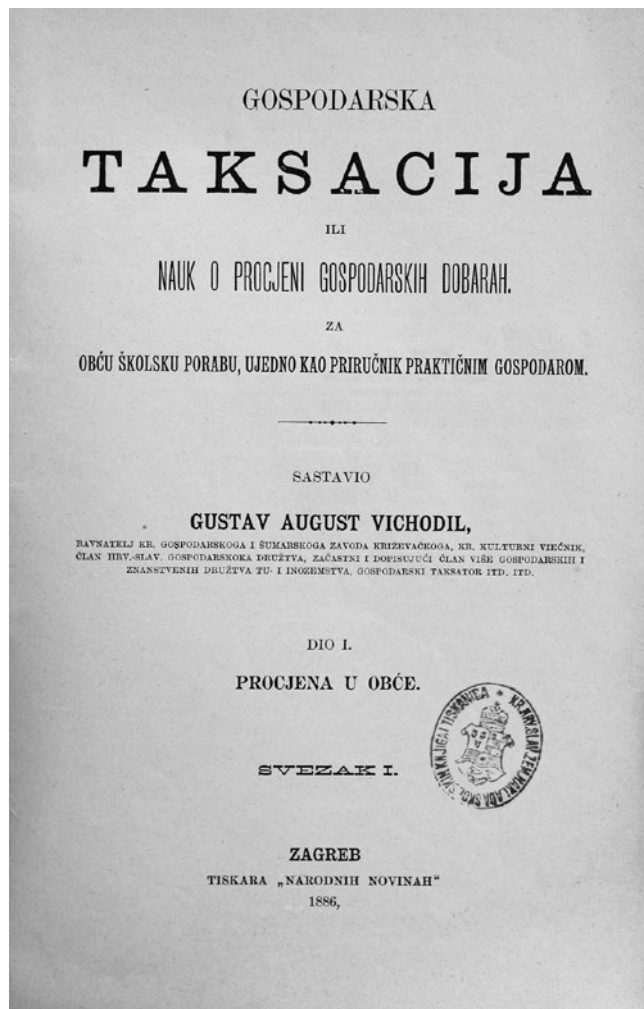
²⁴ *Izveštje o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcima za školsku godinu 1888–9*. (Križevci: Knjižotiskara Gustava Neubergera, 1889), str. 4.

²⁵ Vidi Odluku broj 13.533 od 28. travnja 1890. godine u: *Izveštje o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcima za školsku godinu 1889–90*. (Križevci: Brzotiskom Gustava Neubergera, 1890), str. 30. i str. IV.

²⁶ Vidi *Izveštje o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcima za školsku godinu 1890/91*. (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1891), str. III.



Slika 2. Naslovnica drugog dijela Vichodilove monografije *Gospodarska uprava ili Nauk o umnom gospodarenju*: Gustav August Vichodil (sastavio), *Gospodarska uprava ili Nauk o umnom gospodarenju za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom. Dio II. Organizacija uprave* (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1884).



Slika 3. Naslovnica prvog dijela Vichodilove monografije *Gospodarska taksacija ili Nauk o procjeni gospodarskih dobarah*: Gustav August Vichodil, *Gospodarska taksacija ili Nauk o procjeni gospodarskih dobarah. Za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom. Dio I. Procjena u obće* (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1886).

posveta grofu Gjuri Jelačiću, tadašnjem predsjedniku Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva.²⁷

Druga važna Vichodilova monografija svakako je *Gospodarska taksacija ili Nauk o procjeni gospodarskih dobarah. Za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom*, a sastoji se od četiriju dijelova, pri čemu su prvi i drugi dio objavljeni 1886., a treći i četvrti dio 1887. godine.²⁸ Prvi dio, koji nosi pod-

naslov *Procjena u obće* (str. 1–66) počinje uvodom u kojem Vichodil objašnjava važnost gospodarske taksacije u poljodjelstvu i narodnom gospodarstvu. Slijede četiri poglavlja u kojima detaljno razmatra način kojim gospodarstvenik može i mora odrediti cijene onih proizvoda koje je proizveo na svojem imanju za vlastite potrebe: u prvom prosuđuje cijene krme, u drugom vrijednosti stajskog gnoja, u trećem vrijednosti rada ljudi,

²⁷ Gustav August Vichodil (sastavio), *Gospodarska uprava ili Nauk o umnom gospodarenju za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom* (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1883–1885).

²⁸ Gustav August Vichodil, *Gospodarska taksacija ili Nauk o procjeni gospodarskih dobarah. Za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom* (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1886–1887).

stoke i strojeva na imanju, dok u četvrtom procjenjuje pokretnu i nepokretnu imovinu. Drugi dio monografije, koji nosi podnaslov *Procjena tla i cjelokupnih gospodarskih dobara* (str. 67–131) sadrži tri poglavlja posvećena svrsi i načinima procjene dobara, zatim bonitaciji i razradbi tla, te procjeni pojedinih poljoprivrednih kultura, pri čemu Vichodil procjenjuje i vrijednosti oranica, livada, pašnjaka, vinograda, vrtova te hmeljnika. Treći dio, koji nosi podnaslov *Procjena zemljišta i cjelokupnih gospodarskih dobara* (str. 132–170), nudi opis procjene gospodarstva te daje primjer procjene tipičnog poljoprivrednog dobra. Četvrti dio nosi naslov *Temeljna i kameralna taksa i procjena u svrhu izvlastbe tla* (str. 171–232). U predgovoru tog dijela Vichodil je naglasio da u tom dijelu monografije želi sistematizirati svoja predavanja na Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima i time što više olakšati rad studentima i gospodarstvenicima.

Za istraživače poljoprivrednog školstva u Hrvatskoj važan je Vichodilov *Historički nacrt o postanku i razvitku Kr. gospod. i šumarskog učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885*.²⁹ Kao ravnatelj Učilišta Vichodil je prilikom obilježavanja dvadeset i pete godišnjice osnivanja Učilišta napravio prikaz o povijesti Učilišta. Na 105 stranica opisao je osnivanje Učilišta iz 1860. godine, njegovo djelovanje do 1877. godine, kada je provedena reforma, te donio sve važne podatke o Učilištu nakon reforme. Osim toga, iznio je podatke o predmetima koje su pohađali studenti gospodarstva i šumarstva, kao i podatke o svim profesorima i predmetima koje su predavali. Djelo sadrži i popis svih svršenih studenata, kojih je do 1885. godine bilo 402, te popis 452 polaznika Ratarnice. Vichodil je ponudio i detaljan opis zavodskog dobra, stočarstva te zavodske šume u Širo-

kom Brezju. Posebnu pozornost posvetio je financijskom poslovanju i poljoprivrednoj proizvodnji Učilišta, a izdvojio je i odlikovanja koje je Učilište dobilo na domaćim i međunarodnim izložbama. Na kraju djela nalazi se esej o utjecaju Učilišta na razvoj gospodarske i šumarske struke u Hrvatskoj, u kojem je Vichodil detaljno opisao i argumentirao organizaciju gospodarske i šumarske nastave u Hrvatskoj, pri čemu je predložio da se križevačko Učilište uzdigne na razinu akademije.³⁰ Naime, protivio se ideji nekih tadašnjih šumarskih stručnjaka da se nastava šumarstva iz Križevaca preseli u Zagreb, gdje bi se osnovala Šumarska akademija, što je, naposljetku, i napravljeno 1898. godine.

Prvo djelo posvećeno mljekarstvu u Hrvatskoj vjerojatno je *Umno mliekarenje* iz 1886. godine,³¹ a koje je Vichodil sastavio s Josipom Ublom³² i Rajom Lemaićem.³³ Nastalo je nakon prvog mljekarskog tečaja održanog na Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima 1885. godine, a trebalo je poslužiti za daljnju izobrazbu prvih školovanih mljekara i sirara u Hrvatskoj.³⁴ Sastoji se od sljedećih triju dijelova: *Racionalni tehnički postupak sa mliekom u svrhu polučjenja najveće koristi od mlieka* (napisao Vichodil), *Uzgoj govedah navlastito kravah muzarah* (napisao Ubl) i *Mljekarsko knjigovodstvo po dvostavnom slogu / u svrhu polučjenja točnoga uvida koristi mliekarenja* (napisao Lemaić). Monografija ima ukupno 125 stranica, a ilustrirana je s 18 slika.

Djelo *Domaća perad ili Kratak nauk o peradarstvu za porabu kod predavanjeh na Kr. gosp. i šum. učilištu u Križevcima i kao rukovodnik praktičnim gospodarom* izašla je 1883. godine. Sastoji se od 132 stranice. Ilustrirano je s 32 slike peradi, njihovih organa i strojeva za uzgoj peradi. Podijeljeno je u šest dijelova: »Kokošar-

²⁹ Gust.[av] Aug.[ust] Vichodil (sastavio), *Historički nacrt o postanku i razvitku Kr.[aljevskog] gospod.[arskog] i šumarskog učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885*. (Zagreb: Knjigotiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1885). Osim što je malo skraćeni uvod i što je izbačen dio o proizvodnji i financijskim rezultatima Učilišta u prvih dvadeset i pet godina postojanja, gotovo nepromijenjen tekst objavljen je i u: G.[ustav] A.[ugust] Vichodil, »Historički nacrt o postanku i razvitku kralj. gospodarskoga i šumarskoga učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885.«, u: *Izvišće o kr. gospod. i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1884/5*. (Zagreb: Knjigotiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1885), str. 3–98.

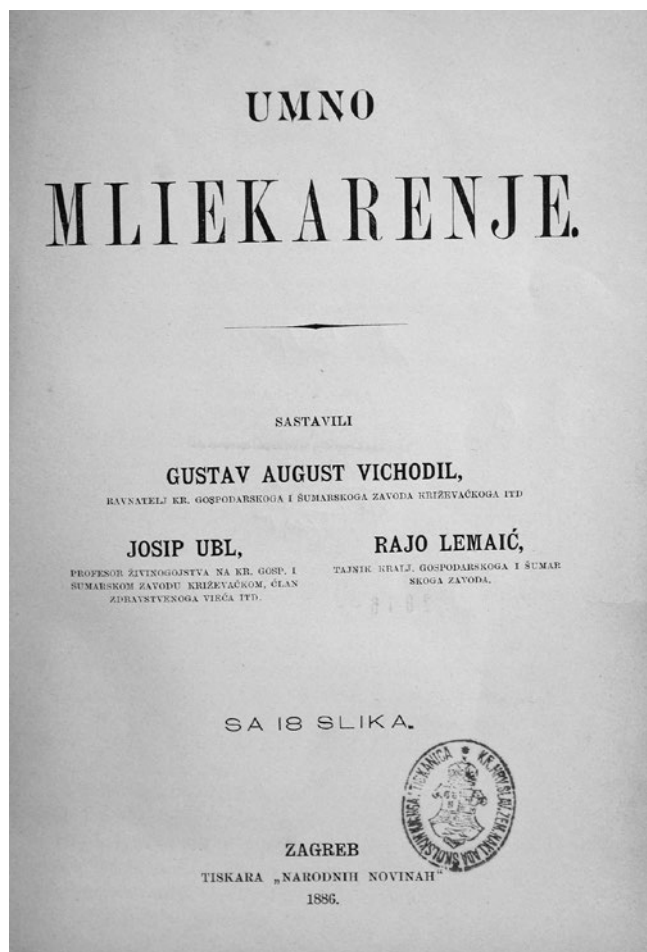
³⁰ Taj dio djela, ali bez navođenja Vichodila kao autora, otisnut je i kao brošura. Vidi: [Gustav August Vichodil], *Izvadak iz 25-godišnjeg rada Kr. gosp. šumarskog učilišta u Križevcima* (Zagreb: Knjigotiskara i litografija Karla Albrechta, 1885).

³¹ Gustav August Vichodil, Josip Ubl, Rajo Lemaić (sastavili), *Umno mliekarenje*, sa 18 slika (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1886).

³² Josip Ubl (1844–1925) bio je veterinar porijeklom iz Češke, dugogodišnji profesor na Gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima te autor brojnih knjiga veterinarske tematike. Vidi i u: Vesna Vučević Bajt, »Prof. dr. sc. Josip Ubl (1844.–1925). Tvorac hrvatskoga veterinarskoga nazivlja«, *Prirodoslovlje: časopis Odjela za prirodoslovlje i matematiku Matice hrvatske* 13/1–2 (Zagreb, 2013), str. 153–160.

³³ Rajo Lemaić (umro 1896. godine) bio je profesor na Gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima, gdje je predavao gospodarsko i šumarsko knjigovodstvo, a bio je i zavodski tajnik. Preuzeto iz: *Spomenica o pedesetgodišnjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice*, str. 147.

³⁴ Vidi u: Vichodil, Ubl, Lemaić (sastavili), *Umno mliekarenje*, str. IV; Silvija Miletić, »Ex Libris«, *Mljekarstvo. List za unapređivanje mljekarstva / The Journal for the Advancement in Dairying* 41/10 (Zagreb, 1991), str. 268–279, na str. 268–273; Jasmina Lukač-Havranek, »Povijest mljekarstva u Hrvatskoj«, *Mljekarstvo. Proizvodnja, proučavanje i tehnologija mlijeka i mliječnih proizvoda / Milk and Dairy Production, Science and Technology* 44/4 (Zagreb, 1994), str. 231–239, na str. 232.



Slika 4. Naslovnica monografije *Umno mliekarenje* koju je Vichodil sastavio s Josipom Ublom i Rajom Lemačićem: Gustav August Vichodil, Josip Ubl, Rajo Lemačić (sastavili), *Umno mliekarenje*, sa 18 slika (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1886).

stvo« (str. 9–70), »Purarstvo« (str. 70–81), »Guščarstvo« (str. 81–98), »Racarstvo« (str. 87–91), »Golubinja« (str. 91–94), »Domaća perad za ures dvorišta« (94–98). U posljednjem dijelu opisani su paun, gnjeteo, labud i bijela roda, koji su se krajem 19. stoljeća povremeno držali kao kućni ljubimci.³⁵

Vichodil je pisao i o svinjogojstvu. Njegovo najvažnije djelo s tog područja zacijelo je rad *O pasminama svinja i njihovoj gojitbi*, koji je najprije objavljen u

časopisu *Gospodar*, dok je kao zasebna publikacija otišnut 1902. godine.³⁶ Djelo sadrži 118 stranica i 25 ilustracija. Nakon »Predgovora« (str. I–VIII), u poglavlju »Pasmine domaće svinje« (str. IX–XIV) ukratko su opisane europska, azijska i japanska divlja svinja. U prvih pet poglavlja obrađeno je svinjogojstvo u Engleskoj (str. 3–26), Sjedinjenim Američkim Državama (str. 27–51), Njemačkoj (str. 52–66), romanskim zemljama (Italija, Francuska, Španjolska, str. 67–76) i Ugarskoj (str. 77–89). Posljednje, dakle šesto poglavlje (str. 90–117), posvećeno je svinjogojstvu u slavenskim zemljama. U uvodu u to poglavlje Vichodil je opisao stanje svinjogojstva u Rusiji, Galiciji, Srbiji, Češkoj, Moravskoj, Šleskoj, Kranjskoj, Dalmaciji i Istri. Očekivano, obrađuje i stanje svinjogojstva u Hrvatskoj te Slavoniji, pri čemu među desetak vodećih uzgajivača svinja izdvaja i križevačkog vlastelina Josipa Kipacha.³⁷ U tom poglavlju obrađuje i glavne pasmine svinja koje se uzgajaju među slavenskim narodima: podolska ili ruska pasmina, srpska pasmina mongolica, hrvatska turopoljska pasmina i kranjska krškopoljska pasmina. Osim toga, obradio je i križanje turopoljske svinje sa suffolk pasminom te križanje slavonskih pasmina domaće svinje. Knjiga završava »Doslovom« (str. 117–118).

Preostale dvije Vichodilove knjige o svinjogojstvu objavljene su 1912. godine. Jedna od njih je *Hranidba svinja*,³⁸ koja sadrži 139 stranica i 9 slika na kojima su prikazani načini izrade svinjaca i kopanja za hranidbu svinja, dok je druga *Uzgoj domaće svinje*,³⁹ a koja je nastala na temelju Vichodilovih članaka iz 1912. godine objavljenih u časopisu *Gospodar*.

Tijekom 1913. godine Vichodil je objavio dvije brošure o organizaciji poljoprivrednog školstva. Obje su pretisak njegovih članaka iz časopisa *Gospodarska smotra*. Prvu je naslovio *Prinos k organizaciji nižeg gospodarskog školstva*,⁴⁰ koju je napisao s Ljudevitom Prohaskom. U njoj najprije donosi kraći pregled organizacije nižeg gospodarskog školstva u brojnim europskim zemljama, nakon čega predlaže predmete koje polaznici takvih škola moraju slušati, njih dvadeset i pet, ali govori i o djelovanju učitelja izvan škole. Drugu je naslovio *Prinos k organizaciji višeg gospodarskog školstva*.⁴¹ Na njezinih 29 stranica prikazao je razvoj poljoprivrednog školstva u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama, opisao razvoj pojedinih područja

³⁵ Gustav August Vichodil, *Domaća perad ili Kratak nauk o peradarstvu za porabu kod predavanjeh na Kr. gosp. i šum. učilištu u Križevcih i kao rukovodnik praktičnim gospodarom* (Zagreb: Kraljevska zemaljska vlada, 1883).

³⁶ Gust.[av] Aug.[ust] Vichodil, *O pasminama svinja i njihovoj gojitbi* (Osijek: Slavonsko gospodarsko društvo u Osijeku, 1902).

³⁷ Vichodil, *O pasminama svinja i njihovoj gojitbi*, str. 93.

³⁸ August Vichodil, *Hranidba svinja* (Zadar: Zemaljsko gospodarsko vijeće Kraljevine Dalmacije, 1912).

³⁹ A.[ugust] Vichodil, *Uzgoj domaće svinje* (Osijek: Hrv.-slav. gospodarsko društvo u Osijeku, 1912).

⁴⁰ August Vichodil, *Prinos k organizaciji nižeg gospodarskog školstva* (Zagreb: Kraljevska zemaljska tiskara, 1913).

⁴¹ Aug.[ust] Vichodil, *Prinos k organizaciji višeg gospodarskog školstva* (Zagreb: Kraljevska zemaljska tiskara, 1913).

agronomske znanosti, te izložio detaljan opis nekolicine poljoprivrednih visokoškolskih ustanova u Europi, smatrajući da bi njihova iskustva i organizacijsku strukturu valjalo preuzeti te primijeniti i u hrvatskom višem poljoprivrednom školstvu.

Preostale četiri Vichodilove brošure prikazat ću prema kronološkom redu njihova izlaženja. Prva od njih je *Osvrt na prvi kongres »Austrijskih narodnih gospodara« u Beču iz 1875. godine*.⁴² Sastoji se od 33 stranice, a počinje posvetom grofu Gjuri Jelačiću, tadašnjem predsjedniku Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva. Druga je *Poučno putovanje sa slušatelji gospodarstva u Slavoniju i Ugarsku g. 1884*.⁴³ Vichodil je u njoj opisao obilazak brojnih imanja između Virovitice i Slatine, te u Mađarskoj u okolici grada Barcsa, a koja su sudionici putovanja posjetili između 19. i 28. svibnja 1884. godine. Treća je *Pferdezucht in Kroatien und Slavonien iz 1899. godine*,⁴⁴ u kojoj je Vichodil želio da se agronomi s njemačkog govornog područja što bolje upute u razvoj konjogojstva u Hrvatskoj. Njezinih 12 stranica najprije je objavljeno u publikaciji *Wiener Landwirtschaftliche Zeitung*. Četvrta je *Gospodarski radni uredi – njihova zadaća, organizacija i rukovodstvo u državnoj gospodarskoj upravi iz 1915. godine*.⁴⁵ I ona je proizašla iz teksta koji je objavljen u časopisu *Gospodar*. Na njezinih 15 stranica Vichodil je analizirao načine kojima javna uprava (uredi za zapošljavanje) mogu i moraju pomoći gospodarstvenicima u pronalaženju primjerene radne snage u vrijeme povećane potrebe za njom, ponajprije u vrijeme žetve.

5. Vichodilovi radovi u stručnim časopisima

Vichodil je svoje prve radove počeo objavljivati u *Gospodarskom listu*. U njemu je ostao suradnik i nakon što je postao ravnatelj Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima. Objavio je osamnaest radova. Brojni od njih izlazili su u nastavcima, a prve je objavio 1874. godine, dakle odmah nakon što je došao u Hrvatsku, kada su otisnuta čak četiri članka.

Prvi članak koji je Vichodil objavio u *Gospodarskom listu* naslovljen je »Važna zadaća gospodarskih podružnica«. Otisnut je tijekom rujna u dva dijela.⁴⁶ Slijedila su dva članka o rezultatima uzgoja grožđa i vina na »pokušalištu« koje je Gospodarsko društvo vodilo u Lijepoj Vesi. Jednom je naslov »Uspjeh pokusah učinjenih na našem pokušalištu u Liepoj Vesi pogledom na ljetošnje groždje«,⁴⁷ a drugom »Dalji uspjeh pokusah učinjenih na našem pokušalištu u 'Liepoj Vesi' pogledom na ovogodišnje vino«. ⁴⁸ Posljednji članak objavljen 1874. godine u *Gospodarskom listu* bio je posvećen poljoprivrednoj mehanizaciji i imao je naslov »Strojevi, što jih treba za spremanje kvašene krme navlaš repe i krumpira.«⁴⁹

Tijekom sljedeće, 1875. godine, objavio je Vichodil dva rada u *Gospodarskom listu*. Prvi od njih, onaj pod naslovom »Nekoliko rieči o ratarstvu u našoj domovini«, izašao je odmah na početku godine,⁵⁰ a slijedio je onaj pod naslovom »Izvjješće izaslanika hrv. slav. gospodarskoga društva o prvoj dalmat. gosp.-obrtničkoj izložbi u Skradinu«, koji je objavljen u četiri dijela i koji je Vichodil izložio sa Slavoljubom Eduardom Suhinom.⁵¹

⁴² Gust.[av] Vlast.[imil] Vichodil, *Osvrt na prvi kongres »Austrijskih narodnih gospodara« u Beču* (Zagreb: Tiskom Dragutina Albrechta, 1875)

⁴³ Gustav August Vichodil, *Poučno putovanje sa slušatelji gospodarstva u Slavoniju i Ugarsku g. 1884*. (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1885).

⁴⁴ Gustav August Vichodil, *Die Pferdezucht in Kroatien und Slavonien* (Wien: Selbstverlag, 1899).

⁴⁵ Aug.[ust] Vichodil, *Gospodarski radni – uredi njihova zadaća, organizacija i rukovodstvo u državnoj gospodarskoj upravi* (Zagreb: Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo k.s.z. u Osijeku, 1915).

⁴⁶ V.[lastimil] Vichodil, »Važna zadaća gospodarskih podružnica«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 37 (11. rujna 1874), str. 148–149; V.[lastimil] Vichodil, »Važna zadaća gospodarskih podružnica (Dalje)«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 38 (18. rujna 1874), str. 151–152.

⁴⁷ Vlastimil Vichodil, »Uspjeh pokusah učinjenih na našem pokušalištu u Liepoj Vesi pogledom na ljetošnje groždje«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 41 (9. listopada 1874), str. 163–166.

⁴⁸ V.[lastimil] Vichodil, »Dalji uspjeh pokusah učinjenih na našem pokušalištu u 'Liepoj Vesi' pogledom na ovogodišnje vino«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 45 (6. studenoga 1874), str. 181.

⁴⁹ Vl.[lastimil] Vichodil, »Strojevi, što jih treba za spremanje kvašene krme navlaš repe i krumpira«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 47 (20. listopada 1874), str. 188–189.

⁵⁰ V.[lastimil] Vichodil, »Nekoliko rieči o ratarstvu u našoj domovini«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 1 (9. siječnja 1875), str. 6–7; V.[lastimil] Vichodil, »Nekoliko rieči o ratarstvu u našoj domovini (Konac)«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 2 (23. siječnja 1875), str. 14.

⁵¹ [Slavoljub Suhin, Gustav Vlastimil Vichodil], »Izvjješće izaslanika hrv. slav. gospodarskoga društva o prvoj dalmat. gosp.-obrtničkoj izložbi u Skradinu«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 20 (2. listopada 1875), str. 161–163; [Slavoljub Suhin, Gustav Vlasti-

U *Gospodarskom listu* Vichodil je 1876. godine objavio tri članka. Prvi od njih bio je »Odgovor na poslanicu pogl. gosp. Nikole Kosa u Petrinji«,⁵² slijedilo je »Izvjješće o internacionalnoj izložbi peradi, ptica i kunića u Beču«⁵³ i, ponovno u suradnji sa Slavoljubom Eduardom Suhinom, »Izložba vina, vinski trg i vinogradarski kongres u Mariboru«.⁵⁴

Članak »O krmi u obće« bio je jedini koji je Vichodil objavio u *Gospodarskom listu* 1877. godine.⁵⁵ U njemu je zabilježio dio izlaganja koje je održao na glavnoj skupštini Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva.

Početak 1878. godine Vichodil je u *Gospodarskom listu* objavio članak »Strukovna ocjena riže (*Oryza montana*) što je prošle godine urodila kod Zagreba«.⁵⁶ U njemu je zaključio da uzgoj riže u našim krajevima nije unosan, ali da ne bi trebalo odustati od poku-

šaja njezina uzgoja i da je u većoj mjeri treba uzgajati u toplijim dijelovima zemlje.

Krajem 1879. i početkom 1880. godine Vichodil je u *Gospodarskom listu* objavio članak, i to u čak jedanaest dijelova, o poljodjelstvu u Schleswig-Holsteinu, Oldenburgu, Danskoj i Švedskoj.⁵⁷ Međutim, najveći broj njegovih članaka, čak pet, posvećeni su stručnim poučnim putovanjima profesorā i učenikā križevačkog Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta u brojne europske zemlje. Prvi takav članak izašao je u dva nastavka 1878. godine, a opisuje posjet veleposjedu u Turopolju.⁵⁸ Da su povremeno poduzimana i dulja edukativna putovanja, doznajemo iz članka objavljenog 1881. godine o putovanju u Francusku, kada je Vichodil proputovao veći dio zemlje proučavajući organizaciju tamošnjeg gospodarskog i šumarskog školstva, kao i

mil Vichodil], »Izvjješće izaslanika hrv. slav. gospodarskoga društva o prvoj dalmat. gosp.-obrtničkoj izložbi u Skradinu (Dalje)«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 21 (16. listopada 1875), str. 168–169; [Slavoljub Suhin, Gustav Vlastimil Vichodil], »Izvjješće izaslanika hrv. slav. gospodarskoga društva o prvoj dalmat. gosp.-obrtničkoj izložbi u Skradinu (Dalje)«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 22 (30. listopada 1875), str. 175–178; Slavoljub Suhin, Gustav Vlastimil Vichodil, »Izvjješće izaslanika hrv. slav. gospodarskoga društva o prvoj dalmat. gosp.-obrtničkoj izložbi u Skradinu (Konac)«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 23 (13. studenoga 1875), str. 184.

⁵² Gustav Vlastimil Vichodil, »Odgovor na poslanicu pogl. gosp. Nikole Kosa u Petrinji«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 8 (15. travnja 1876), str. 62–64.

⁵³ [Gustav Vlastimil Vichodil], »Izvjješće o internacionalnoj izložbi peradi, ptica i kunića u Beču«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 13 (1. srpnja 1876), str. 103–105; Gustav Vlastimil Vichodil, »Izvjješće o internacionalnoj izložbi peradi, ptica i kunića u Beču (Konac)«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 14 (15. srpnja 1876), str. 111–113.

⁵⁴ [Eduard Suhin, Gustav Vlastimil Vichodil], »Izložba vina, vinski trg i vinogradarski kongres u Mariboru«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 21 (1. studenoga 1876), str. 175; Eduard Suhin, Gustav Vlastimil Vichodil, »Izložba vina, vinski trg i vinogradarski kongres u Mariboru (Nastavak)«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 22 (15. studenoga 1876), str. 179–181.

⁵⁵ [Gustav Vichodil], »O krmi u obće«, *Gospodarski list* 25 (Zagreb, 1877), br. 2 (15. siječnja 1877), str. 9–10; [Gustav Vichodil], »O krmi u obće (Nastavak)«, *Gospodarski list* 25 (Zagreb, 1877), br. 3 (1. veljače 1877), str. 21; Gustav Vichodil, »O krmi u obće (Nastavak i konac iz br. 4 [3])«, *Gospodarski list* 25 (Zagreb, 1877), br. 6 (15. ožujka 1877), str. 41–43.

⁵⁶ Gustav Vlastimil Vichodil, »Strukovna ocjena riže (*Oryza montana*) što je prošle godine urodila kod Zagreba«, *Gospodarski list* 26 (Zagreb, 1878), br. 1 (1. siječnja 1878), str. 1–3.

⁵⁷ [August Vichodil], »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj«, *Gospodarski list* 27 (Zagreb, 1879), br. 21 (5. studena 1879), str. 161–162; [August Vichodil], »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Nastavak)«, *Gospodarski list* 27 (Zagreb, 1879), br. 22 (20. studena 1879), str. 172–173; [August Vichodil], »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Nastavak)«, *Gospodarski list* 27 (Zagreb, 1879), br. 23 (5. prosinca 1879), str. 179–181; A. [August] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj«, *Gospodarski list* 27 (Zagreb, 1879), br. 24 (5. prosinca 1879), str. 187–189; A. [August] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 1 (5. siječnja 1880), str. 4–7; A. [August] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Nastavak)«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 2 (20. siječnja 1880), str. 11–12; A. [August] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Nastavak)«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 3 (5. veljače 1880), str. 22; A. [August] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Nastavak)«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 4 (20. veljače 1880), str. 27; A. [August] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Nastavak)«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 5 (5. ožujka 1880), str. 36–37; V. [Vlastimir] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Nastavak iza broja 5.)«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 14 (20. srpnja 1880), str. 108–111; V. [Vlastimir] Vichodil, »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oldenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj (Konac)«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 15 (5. kolovoza 1880), str. 114–115.

⁵⁸ V. [Vlastimir] Vichodil, »Izvjěstaji o ovogodišnjem poučnom putovanju slušatelja šumarsko-gospodarskoga zavoda križevačkoga na veliki posjed kneginje Thurn-Taxisove u Veleševac«, *Gospodarski list* 26 (Zagreb, 1878), br. 17 (1. rujna 1878), str. 129–131; [Vlastimir Vichodil], »Izvjěstaji o ovogodišnjem poučnom putovanju slušatelja šumarsko-gospodarskoga zavoda križevačkoga na veliki posjed kneginje Thurn-Taxisove u Veleševac«, *Gospodarski list* 26 (Zagreb, 1878), br. 18 (15. rujna 1878), str. 137–139.

bolest trsnih ušiju,⁵⁹ ili pak članak iz 1883. godine o putovanju u južnu Moravsku, Dolnju Austriju i Ugarsku.⁶⁰ Putovanja su ipak bila češće organizirana u bliže krajeve, ponajprije u Slavoniju i Ugarsku, o čemu je Vichodil u *Gospodarskom listu* članke objavio 1883.⁶¹ i 1886. godine.⁶²

Osim u *Gospodarskom listu*, Vichodil je članke objavljivao i u *Gospodaru*. U tom osječkom časopisu otisnuto je deset Vichodilovih članaka. Dio njih kasnije je otisnut u monografijama, o čemu je riječi bilo u prethodnom poglavlju. Prvi je objavljen 1882. godine pod naslovom »Upotreba centrifugalne sile u mliekarstvu«,⁶³ dok su 1884. godine objavljeni »Mliekarstvo u Šlezvig-Holstenu«⁶⁴ i »Mliekarstvo u Danskoj«.⁶⁵

Nakon ta tri članka uslijedila je duga pauza koja je u najvećoj mjeri bila uzrokovana Vichodilovim zdravstvenim stanjem. Suradnju s časopisom *Gospodar* Vichodil je nastavio početkom 20. stoljeća. U desetak godina objavio je čak sedam članaka o svinjogojstvu. Tijekom 1902. godine tako je objavio članke »Svinjogojstvo u stranim zemljama«,⁶⁶ »Pasmine domaće svinje«⁶⁷ i »Slavenske pasmine domaće svinje«,⁶⁸ koji su krajem te godine objedinjeni u monografiji.⁶⁹ Nakon njih, točnije 1903. godine, objavio je članak »O razredbi pasmina domaće svinje«,⁷⁰ a krajem 1905. i početkom 1906. godine i četiri dijela članka »Domaće svinje na paši«.⁷¹ Tijekom 1911. i 1912. godine Vichodil je u *Gospodaru* objavio još dva članka o svinjogojstvu: 1911. godine članak »Svinje na paši«,⁷² koji je iste godine objavio i u zadarskom *Gospodarskom vjesniku*,⁷³ a 1912. godine

- ⁵⁹ August Vichodil, »Izvješće o poučnom putovanju po Francezkoj sa osobitim obzirom na proučavanje filoksere«, *Gospodarski list* 29 (Zagreb, 1881), br. 1 (5. siječnja 1881), str. 2–5; August Vichodil, »Izvješće o poučnom putovanju po Francezkoj sa osobitim obzirom na proučavanje filoksere«, *Gospodarski list* 29 (Zagreb, 1881), br. 2 (20. siječnja 1881), str. 10–12. Vidi i: *Izvješće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcih za školsku godinu 1880-81.* (Zagreb: Tiskarski i litografski zavod C. Albrechta), str. 17.
- ⁶⁰ Aug.[ust] Vichodil, »Izvješće o poučnom putovanju sa slušatelji križev. gospodarskoga zavoda u južnu Moravsku, dolnju Austriju i Ugarsku«, *Gospodarski list* 31 (Zagreb, 1883), br. 22 (20. studenoga 1883), str. 173–177.
- ⁶¹ August Vichodil, »Izvješće o poučnom putovanju u Slavoniji«, *Gospodarski list* 31 (Zagreb, 1883), br. 5 (5. ožujka 1883), str. 34–36; August Vichodil, »Izvješće o poučnom putovanju u Slavoniji (Svršetak)«, *Gospodarski list* 31 (Zagreb, 1883), br. 6 (20. ožujka 1883), str. 43–44.
- ⁶² V.[lastimil] Vichodil, »Naučno putovanje sa slušatelji gospodarstva i šumarstva u Ugarsku i Slavoniju godine 1885.«, *Gospodarski list. Organ Hrv.-slav. gospodarskoga društva* 34 (Zagreb, 1886), br. 7 (5. travnja 1886), str. 53–54; V.[lastimil] Vichodil, »Naučno putovanje sa slušatelji gospodarstva i šumarstva u Ugarsku i Slavoniju godine 1885. (Nastavak.)«, *Gospodarski list. Organ Hrv.-slav. gospodarskoga društva* 34 (Zagreb, 1886), br. 8 (20. travnja 1886), str. 60–61; V.[lastimil] Vichodil, »Naučno putovanje sa slušatelji gospodarstva i šumarstva u Ugarsku i Slavoniju godine 1885. (Nastavak.)«, *Gospodarski list. Organ Hrv.-slav. gospodarskoga društva* 34 (Zagreb, 1886), br. 9 (5. svibnja 1886), str. 69–70; V.[lastimil] Vichodil, »Naučno putovanje sa slušatelji gospodarstva i šumarstva u Ugarsku i Slavoniju godine 1885. (Konac.)«, *Gospodarski list. Organ Hrv.-slav. gospodarskoga društva* 34 (Zagreb, 1886), br. 10 (20. svibnja 1886), str. 76–77.
- ⁶³ G.[ustav] V.[lastimil] Vichodil, »Upotreba centrifugalne sile u mliekarstvu«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 6/11–12 (Osijek, 1882), str. 85–86.
- ⁶⁴ V.[lastimil] Vichodil, »Mliekarstvo u Šlezvig-Holstenu«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 8/1–2 (Osijek, 1884), str. 9–11.
- ⁶⁵ V.[lastimil] Vichodil, »Mliekarstvo u Danskoj«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 8/3–4 (Osijek, 1884), str. 19–25.
- ⁶⁶ August Vlastimil Vichodil, »Svinjogojstvo u stranim zemljama«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 26 (Osijek, 1902), br. 1, str. 4–5; br. 2, str. 14–17; br. 3, str. 26–28; br. 4, str. 38–42; br. 5, str. 57–59; br. 8, str. 90–93; br. 9, str. 102–105; br. 10, str. 113–117; br. 11, str. 126–128.
- ⁶⁷ August Vlastimil Vichodil, »Pasmine domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 26/10 (Osijek, 1902), str. 117–118; August Vlastimil Vichodil, »Pasmine domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 26/11 (Osijek, 1902), str. 125–126.
- ⁶⁸ August Vlastimil Vichodil, »Slavenske pasmine domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 26/12 (Osijek, 1902), str. 136–141.
- ⁶⁹ Gust.[av] Aug.[ust] Vichodil, *O pasminama svinja i njihovoj gojitbi* (Osijek: Slavonsko gospodarsko društvo u Osijeku, 1902).
- ⁷⁰ [Gustav August Vichodil], »O razredbi pasmina domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 27/1 (Osijek, 1903), str. 2–4.
- ⁷¹ A.[ugust] Vichodil, »Domaće svinje na paši«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 29 (Osijek, 1905), br. 9, str. 99–102 i br. 12, str. 135–136; A.[ugust] Vichodil, »Domaće svinje na paši«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 30 (Osijek, 1906), br. 3, str. 29–30 i br. 8, str. 87–89.
- ⁷² August Vichodil, »Svinje na paši«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 35 (Osijek, 1911), br. 11, str. 127–130; August Vichodil, »Svinje na paši«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 35 (Osijek, 1911), br. 12, str. 136–139.
- ⁷³ August Vichodil, »Svinje na paši«, *Gospodarski vjesnik* 19 (Zadar, 1911), br. 15 (15. kolovoza 1911), str. 167–171; August Vichodil, »Svinje na paši«, *Gospodarski vjesnik* 19 (Zadar, 1911), br. 16 (31. kolovoza 1911), str. 185–187.

članak »Uzgoj domaće svinje«,⁷⁴ koji je objavljen i u knjižici od pedesetak stranica.⁷⁵

Naravno, Vichodil je objavljivao i u publikacijama kojima je izdavač bilo Kraljevsko gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima. Tri članka tako je objavio u *Viestniku za gospodarstvo i šumarstvo*. Prvi je naslovljen »Bitnost, svrha i uporaba temeljne takse kod ustanovljenja zamjenbene vrijednosti gospodarskih dobara i odnošaj iste na prama dohodinarskoj taksi i kameralnoj taksaciji«,⁷⁶ drugom je naslov »Gospodarski napredak u Srbiji s obzirom na pojedine grane živinogojstva«,⁷⁷ dok je treći naslovljen »Predlog da se stvori zakon o govedarstvu, što ga je sastavio ravnatelj August Vichodil, u glavnoj skupštini gospodarske podružnice, držane dana 29. studena 1888. u Križevcima«, u kojem je Vichodil napisao prijedlog cjelokupnog zakona, njegovih obrazloženja i podzakonske akte.⁷⁸ U časopisu *Gospodarska smotra*, koji je od 1909. do 1919. godine nadomjestio *Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo*, Vichodil je 1912. godine objavio članak »Prinos organizaciji nižeg gospodarskog školstva u Hrvatskoj«,⁷⁹ koji je 1913. godine otisnut i u brošuri.⁸⁰

Osim u *Viestniku za gospodarstvo i šumarstvo i Gospodarskoj smotri*, Vichodil je nekoliko članaka objavio i u izvještajima o radu Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta. Prvi od njih otisnut je 1879. godine pod naslovom »Nekoji prinesci k povjesti kr. gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima«. ⁸¹ Svoj interes za prošlost križevačkog Učilišta dodatno je razradio u tekstu »Historički nacrt o postanku i razvitku kralj. gospodarskoga i šumarskoga učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885.«,⁸² koji je, podsjećam, u skraćenoj inačici otisnut i kao monografija.⁸³ Treći rad otisnut u izvještajima Učilišta naslovio je »Svinja u pravadnih i sadašnjih vremenih«, a objavio 1888. godine.⁸⁴

Četiri je članka Vichodil objavio u zadarskom časopisu *Gospodarski poučnik*. Tijekom 1885. godine objavio je članke »Strukovna naobrazba upravitelja gospodarskih dobara«⁸⁵ i »Srednji ili viši gospodarski zavodi i ratarnice«,⁸⁶ dok je 1886. godine objavio članke »Ustanovljenje ciena u gospodarstvu proizvođenih i potrošenih proizvoda«⁸⁷ i »Agronomičke karte i njihova važnost za znanstvenu razredbu tla«.⁸⁸

⁷⁴ A.[ugust] Vichodil, »Uzgoj domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 36 (Osijek, 1912), br. 4, str. 40–42; br. 5, str. 51–54; br. 7, str. 93–96; br. 8, str. 104–107; br. 9, str. 118–120.

⁷⁵ A.[ugust] Vichodil, *Uzgoj domaće svinje* (Osijek: Hrv.-slav. gospodarsko društvo u Osijeku, 1912).

⁷⁶ G.[ustav] A.[ugust] Vichodil, »Bitnost, svrha i uporaba temeljne takse kod ustanovljenja zamjenbene vrijednosti gospodarskih dobara i odnošaj iste na prama dohodinarskoj taksi i kameralnoj taksaciji«, *Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo* 1/1 (Križevci, 1887), str. 5–20.

⁷⁷ Gustav Aug.[ust] Vichodil, »Gospodarski napredak u Srbiji s obzirom na pojedine grane živinogojstva«, *Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo* 1/4 (Križevci, 1887), str. 260–276.

⁷⁸ August Vichodil, »Predlog da se stvori zakon o govedarstvu, što ga je sastavio ravnatelj August Vichodil, u glavnoj skupštini gospodarske podružnice, držane dana 29. studena 1888. u Križevcima«, *Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo* 2/3 (Križevci, 1888), str. 125–154.

⁷⁹ Aug.[ust] Vichodil, »Prinos organizaciji nižeg gospodarskog školstva u Hrvatskoj«, *Gospodarska smotra* 2 (Križevci, 1912), br. 10, str. 289–298; br. 11, str. 321–330; br. 12, str. 353–357.

⁸⁰ August Vichodil, *Prinos k organizaciji nižeg gospodarskog školstva* (Zagreb: Kraljevska zemaljska tiskara, 1913).

⁸¹ G.[ustav] V.[lastimil] Vichodil, »Nekoji prinesci k povjesti kr. gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima«, u: *Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školske godine 1876/7, 1877/8, 1878/9* (Zagreb: Tiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1879), str. 3–13.

⁸² G.[ustav] A.[ugust] Vichodil, »Historički nacrt o postanku i razvitku kralj. gospodarskoga i šumarskoga učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885.«, u: *Izvešće o kr. gospod. i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1884/5*. (Zagreb: Knjigotiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1885), str. 3–98.

⁸³ Gust.[av] Aug.[ust] Vichodil (sastavio), *Historički nacrt o postanku i razvitku Kr.[aljevskog] gospod.[arskog] i šumarskog učilišta u Križevcima u razdoblju od 1860–1885*. (Zagreb: Knjigotiskarski i litografski zavod C. Albrechta, 1885).

⁸⁴ Gustav Vlastan Vichodil, »Svinja u pravadnih i sadašnjih vremenih«, u: *Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1887/8* (Križevci: Knjigotiskara Gustava Neubergera, 1888), str. 3–9.

⁸⁵ A.[ugust] G.[ustav] Vichodil, »Strukovna naobrazba upravitelja gospodarskih dobara«, *Gospodarski poučnik* 4/2 (Zadar, 1885), str. 5–6; A.[ugust] G.[ustav] Vichodil, »Strukovna naobrazba upravitelja gospodarskih dobara«, *Gospodarski poučnik* 4/3 (Zadar, 1885), str. 9–10.

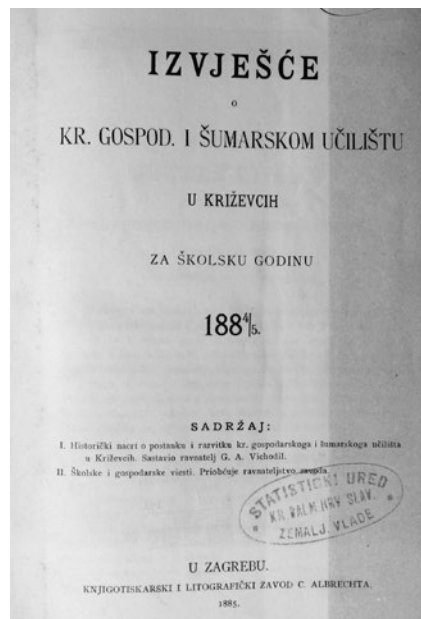
⁸⁶ A.[ugust] G.[ustav] Vichodil, »Srednji ili viši gospodarski zavodi i ratarnice«, *Gospodarski poučnik* 4/5 (Zadar, 1885), str. 17–18; A.[ugust] G.[ustav] Vichodil, »Srednji ili viši gospodarski zavodi i ratarnice«, *Gospodarski poučnik* 4/6 (Zadar, 1885), str. 22.

⁸⁷ Gustav Aug.[ust] Vichodil, »Ustanovljenje ciena u gospodarstvu proizvođenih i potrošenih proizvoda«, *Gospodarski poučnik* 5 (Zadar, 1886), br. 3, str. 9–10; br. 4, str. 13; br. 5, str. 17; br. 6, str. 22; br. 7, str. 25–26.

⁸⁸ A.[ugust] G.[ustav] Vichodil, »Agronomičke karte i njihova važnost za znanstvenu razredbu tla«, *Gospodarski poučnik* 5/14 (Zadar, 1886), str. 53; A.[ugust] G.[ustav] Vichodil, »Agronomičke karte i njihova važnost za znanstvenu razredbu tla«, *Gospodarski poučnik* 5/15 (Zadar, 1886), str. 57.

Osim u zadarskom *Gospodarskim poučniku*, Vichodil je četiri članka objavio i u zadarskom *Gospodarskom vjesniku*. Prvi je članak otisnut 1910. godine, a u njemu je Vichodil prikazao djelo *Peradarstvo* Alfonsa Hribara.⁸⁹ Tijekom 1911. godine izlaze mu članci »Svinje na paši«⁹⁰ i »Nekoje važnije crte iz povijesti svinjogojstva«,⁹¹ a tijekom 1913. godine članak »Važnost uzgoja ruža u Bugarskoj«.⁹²

Sredinom devedesetih godina 19. stoljeća Vichodil je članke objavljivao u publikacijama na njemačkom jeziku. Članak »Die Hebung der Getreidepreise« izašao je u *Agramer Zeitungu* krajem listopada i početkom studenog 1896. godine u osam dijelova.⁹³ Slijedilo je nekoliko članaka u bečkoj publikaciji *Wiener Landwirtschaftliche Zeitung* objavljenih o organiziranju poljoprivrede u Hrvatskoj i Slavoniji. Tijekom 1897. godine Vichodil je objavio članke o poljoprivrednom školstvu⁹⁴ i o uzgoju goveda u Hrvatskoj,⁹⁵ 1898. godine o svinjogojstvu⁹⁶ i poljoprivrednim zadrugama u Hrvatskoj i Slavoniji,⁹⁷ a 1899. godine članak »Die Pferdezucht in Kroatien und Slavonien«,⁹⁸ koji je kasnije otisnut i u brošuri.⁹⁹ Inače, ti članci ili nisu potpisani ili su potpisani tek ovako: –I. Da im je autor Vichodil, vidljivo je iz godišnjeg sadržaja novina. Članke u *Wiener Landwirtschaftliche Zeitung* Vichodil je objavio i tijekom 1911. godine, kada su otisnuti članci »Die Kultur der Rose in Bulgarien«¹⁰⁰ i »Die Gewinnung des Rosenöls in neuerer Zeit«, u kojem je obradio proizvodnju ruža i ulja od ružinih latica u pojedinim europskim zemljama te u Sjedinjenim Američkim Državama.¹⁰¹



Slika 5. Naslovnica Izvještaja o Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima u kojem je Vichodil objavio »Historički nacrt o postanku i razvitku kralj. gospodarskoga i šumarskoga učilišta u Križevcuh u razdoblju od 1860–1885.«: G.[ustav] A.[ugust] Vichodil, »Historički nacrt o postanku i razvitku kralj. gospodarskoga i šumarskoga učilišta u Križevcuh u razdoblju od 1860–1885.«, u: *Izvjeshće o kr. gospod. i šumarskom učilištu u Križevcuh za školsku godinu 1884/5.* (Zagreb: Knjigotiskarski i litografički zavod C. Albrechta, 1885), str. 3–98.

⁸⁹ Gustav A.[ugust] Vichodil, »Peradarstvo. Napisao Alfonso Hribar, objelodanilo Zemaljsko gospodarsko vijeće kraljevine Dalmacije, uz potporu c.k. namjesništva dalmatinskog, Zadar, 1910.«, *Gospodarski vjesnik* 18 (Zadar, 1910), br. 13–14, str. 152–154.

⁹⁰ August Vichodil, »Svinje na paši«, *Gospodarski vjesnik* 19 (Zadar, 1911), br. 15 (15. kolovoza 1911), str. 167–171; August Vichodil, »Svinje na paši«, *Gospodarski vjesnik* 19 (Zadar, 1911), br. 16 (31. kolovoza 1911), str. 185–187.

⁹¹ August Vichodil, »Nekoje važnije crte iz povijesti svinjogojstva«, *Gospodarski vjesnik* 19 (Zadar, 1911), br. 22–23 (15. prosinca 1911), str. 273–276.

⁹² A.[ugust] Vichodil, »Važnost uzgoja ruža u Bugarskoj«, *Gospodarski vjesnik* 21 (Zadar, 1913), br. 1–2 (31. siječnja 1913), str. 1–4.

⁹³ Vl.[astimil] Vichodil, »Die Hebung der Getreidepreise«, *Agramer Zeitung* 71 (Agram, 1896), br. 247 (27. October 1896), str. 6–7; br. 249 (29. October 1896), str. 6–7; br. 252 (2. November 1896), str. 6–7; br. 253 (3. November, 1896), str. 6–7; br. 254 (4. November 1896), str. 6–7; br. 255 (5. November 1896), str. 7; br. 256 (6. November 1896), str. 6–7; br. 257 (7. November 1896), str. 7.

⁹⁴ –I [Gustav August Vichodil], »Die Hebung des landwirthschaftlichen Unterrichtes in Kroatien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 47 (Wien, 1897), br. 16 (24. Februar 1897), str. 123–124.

⁹⁵ [Gustav August Vichodil], »Die Zucht des Rindes in Kroatien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 47 (Wien, 1897), br. 43 (24. Februar 1897), str. 348–349.

⁹⁶ –I [Gustav August Vichodil], »Die Schweinezucht in Kroatien-Slavonien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 48 (Wien, 1898), br. 5 (15. Jänner 1898), str. 35–37.

⁹⁷ –I [Gustav August Vichodil], »Das landwirthschaftliche Bereinswesen in Kroatien und Slavonien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 48 (Wien, 1898), br. 104 (28. December 1898), str. 857–858.

⁹⁸ [Gustav August Vichodil], »Die Pferdezucht in Kroatien und Slavonien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 49 (Wien, 1899), br. 69 (30. August 1899), str. 559–561.

⁹⁹ Gustav August Vichodil, *Die Pferdezucht in Kroatien und Slavonien* (Wien: Selbstverlag, 1899).

¹⁰⁰ V.[lastimil] V.[ichodil], »Die Kultur der Rose in Bulgarien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 61 (Wien, 1911), br. 89 (8. November 1911), str. 995–996.

¹⁰¹ V.[lastimil] Vichodil, »Die Gewinnung des Rosenöls in neuerer Zeit«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 61 (Wien, 1911), br. 104 (30. Dezember 1911), str. 1174.

Tijekom 1913. godine Vichodil je dva članka objavio u tjedniku *Oglasnik sajnova*. Prvi je bio »Svinje na paši«,¹⁰² a drugi »Svinjac i koci za domaće svinje, njihovo uredjenje i današnji zahtjevi obzirom na seosko svinjogojstvo«.¹⁰³ Iste je godine u tjedniku *Vjesnik za gospodarstvo i trgovce* u članku »Praktična obuka u gospodarstvu namijenjena seoskim mladićima putovanjem u inozemstvo i obavljanjem radnja na uzornim gospodarskim posjedima« podsjetio na važnost putovanja i upoznavanja s tuđim iskustvima u gospodarstvu.¹⁰⁴

Uoči Prvoga svjetskog rata Vichodil je u *Zadrugaru: koledaru Hrvatskih seljačkih zadruga* objavio članak »O nekim važnijim manama kod uprave malog gospodarskog posjeda«, u kojem se usmjerio na problem usitnjenosti seljačkih posjeda.¹⁰⁵

Svoj posljednji članak objavio je Vichodil nedugo nakon završetka Prvoga svjetskog rata u časopisu *Jugoslavenski ekonomista* pod nazivom »Problemi modernog agrarisma, njihovo riješenje obzirom na proizvodni koeficijent i zemljišnu rentu i upliv na izvedenje važnih reformi u poljodjelstvu«.¹⁰⁶

6. Vichodilov životopis nakon umirovljenja

Prvu polovicu posljednjeg desetljeća 19. stoljeća Vichodil je proveo na liječenju. Nakon oporavka ponovno je počeo pisati stručne članke za razne časopise. Svih četrdeset i pet godina proveo je u Križevcima, gdje je, prema spoznajama biografa, živio mirno i skromno.

Vichodilov rad i njegova stručnost bili su poznati i izvan granica Hrvatske. U prvom desetljeću 20. stoljeća ostvario je blisku suradnju s Bugarskom, čija ga je vlada angažirala za savjetnika u organizaciji poljoprivrednog

školstva, ali i za gospodarskog konzula i savjetnika u Ministarstvu poljoprivrede. Za bugarsko Ministarstvo poljoprivrede Vichodil je napisao opsežnu knjigu o svinjogojstvu.¹⁰⁷

Tijekom života Vichodil je imao obimnu stručnu knjižnicu, koja je 1947. godine premještena u Centralnu agronomsku knjižnicu Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nažalost, nije poznato koliko se knjiga nalazilo u toj njegovoj knjižnici.¹⁰⁸

Treba naglasiti i to da je Vichodil, premda o tome nije objavio veći broj radova, bio član Europske ampeleografske komisije i član hrvatskog izaslanstva na brojnim vinogradarskim kongresima i izložbama, pri čemu se na kongresu u Budimpešti 1879. godine istaknuo referatom o kulturi moslavca u mađarskoj regiji Tokaj.¹⁰⁹

Kada se 1935. godine obilježavala 75. godišnjica osnivanja Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima, Poljoprivredni fakultet u Zagrebu, točnije komisija koju su sačinjavali rektor Sveučilišta u Zagrebu Stanislav Hondl, dekan Poljoprivrednog fakulteta Mihovil Gračanin, te profesor Poljoprivrednog fakulteta Albert Ogrizek, donio je odluku da se Vichodilu dodijeli prvi počasni doktorat poljoprivrednih znanosti u Hrvatskoj. Svečana promocija bila je planirana za 25. studenog, no Vichodil je preminuo deset dana ranije, 15. studenog 1935. godine, a pokopan je dva dana kasnije na Gradskom groblju u Križevcima. Sahrani su prisustvovali predstavnici Sveučilišta u Zagrebu, Kraljevske banske uprave i križevačke Poljoprivredne škole.¹¹⁰

Vichodil je za svoj rad primio brojne nagrade i priznanja, a bio je i član brojnih gospodarskih društava u, primjerice, Beogradu, Ljubljani i Osijeku, te je svojim radom ostavio neizbrisiv trag u prvim desetljećima razvoja hrvatske agronomije.

¹⁰² August Vichodil, »Svinje na paši«, *Oglasnik sajnova* 4 (Zagreb, 1913), br. 40, str. 1; br. 41, str. 1–2; br. 42, str. 1–2; br. 43, str. 1–2; br. 44, str. 1–2; br. 45, str. 1–2; br. 46, str. 1.

¹⁰³ August Vichodil, »Svinjac i koci za domaće svinje, njihovo uredjenje i današnji zahtjevi obzirom na seosko svinjogojstvo«, *Oglasnik sajnova* 4 (Zagreb, 1913), br. 52, str. 2–3.

¹⁰⁴ August Vichodil, »Praktična obuka u gospodarstvu namijenjena seoskim mladićima putovanjem u inozemstvo i obavljanjem radnja na uzornim gospodarskim posjedima«, *Vjesnik za gospodarstvo i trgovce* 1 (Zagreb, 1913), br. 7, str. 3–4; br. 8, str. 1–2.

¹⁰⁵ August Vichodil, »O nekim važnijim manama kod uprave malog gospodarskog posjeda«, *Zadrugar: koledar Hrvatskih seljačkih zadruga za prostu godinu 1914*. (Zagreb: Središnji savez Hrvatskih seljačkih zadruga, 1914), str. 112–116.

¹⁰⁶ A.[ugust] Vichodil, »Problemi modernog agrarisma, njihovo riješenje obzirom na proizvodni koeficijent i zemljišnu rentu i upliv na izvedenje važnih reformi u poljodjelstvu«, *Jugoslavenski ekonomista* 3 (Zagreb, 1919), br. 66, str. 4; br. 68; str. 3–4 i str. 6; br. 70, str. 4–5.

¹⁰⁷ [s. n.], »† August Vichodil«, str. 177; Mohaček, »† August Vichodil«, str. 13.

¹⁰⁸ [Vjekoslava Bešlaj], »5. Izdavačka i bibliotekarska djelatnost Fakulteta«, u: Edi Maletić (glavni i odgovorni urednik), *Agronomski fakultet 1919.–2009. Monografija* (Zagreb: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009), str. 199–209, na str. 203.

¹⁰⁹ Mohaček, »† August Vichodil«, str. 12–13.

¹¹⁰ Vidi u: [s. n.], »† August Vichodil«, str. 178; Mohaček, »† August Vichodil«, str. 14; [Zlatko Svečnjak i Ivan Jurić], »3. Obrazovanje«, u: Edi Maletić (glavni i odgovorni urednik), *Agronomski fakultet 1919.–2009. Monografija* (Zagreb: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009), str. 53–88, na str. 81–82.



Slika 6. Nadgrobnji spomenik Gustavu Augustu Vichodilu na Gradskom groblju u Križevcima.

7. Popis citirane literature

7.1. Gustav August Vichodil

- I [Vichodil, Gustav August]. 1897. »Die Hebung des landwirthschaftlichen Unterrichtes in Kroatien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 47 (Wien, 1897), br. 16 (24. Februar 1897), str. 123–124.
- I [Vichodil, Gustav August]. 1898. »Die Schweinezucht in Kroatien-Slavonien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 48 (Wien, 1898), br. 5 (15. Jänner 1898), str. 35–37.
- I [Vichodil, Gustav August]. 1898. »Das landwirthschaftliche Bereinswesen in Kroatien und Slavonien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 48 (Wien, 1898), br. 104 (28. December 1898), str. 857–858.
- Vichodil, V.[lastimil]. 1874. »Važna zadaća gospodarstvih podružnica«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 37 (11. rujna 1874), str. 148–149; br. 38 (18. rujna 1874), str. 151–152.
- Vichodil, Vlastimil. 1874. »Uspjeh pokusah učinjenih na našem pokušalištu u Liepoj Vesi pogledom na ljetošnje groždje«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 41 (9. listopada 1874), str. 163–166.
- Vichodil, V.[lastimil]. 1874. »Dalji uspjeh pokusah učinjenih na našem pokušalištu u 'Liepoj Vesi' pogledom na ovogodišnje vino«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 45 (6. studenoga 1874), str. 181.
- Vichodil, Vl.[astimil]. 1874. »Strojevi, što jih treba za spremanje kvašene krme navlaš repe i krumpira«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 47 (20. listopada 1874), str. 188–189.
- Vichodil, Vlastimil. 1874. »Poziv na predplatu«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 52 (25. prosinca 1874), str. 207.
- Vichodil, V.[lastimil]. 1875. »Nekoliko rieči o ratarstvu u našoj domovini«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 1 (9. siječnja 1875), str. 6–7; br. 2 (23. siječnja 1875), str. 14.
- Vichodil, Gust.[av] Vlast.[imil]. 1875. *Osvrt na prvi kongres »Austrijskih narodnih gospodara« u Beču* (Zagreb, Tiskom Dragutina Albrechta, 1875).
- Vichodil, Gustav Vlast.[imil]. 1876. »Odgovor na poslanicu pogl. gosp. Nikole Kosa u Petrinji«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 8 (15. travnja 1876), str. 62–64.
- [Vichodil, Gustav Vlastimil]. 1876. »Izvjješće o internacionalnoj izložbi peradi, ptica i kunića u Beču«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 13 (1. srpnja 1876), str. 103–105; br. 14 (15. srpnja 1876), str. 111–113.
- Vichodil, Gustav. 1877. »O krmi u obće«, *Gospodarski list* 25 (Zagreb, 1877), br. 2 (15. siečnja 1877), str. 9–10; br. 3 (1. veljače 1877), str. 21; br. 6 (15. ožujka 1877), str. 41–43.
- Vichodil, Gustav Vlast.[imil]. 1878. »Strukovna ocjena riže (*Oryza montana*) što je prošle godine urodila kod Zagreba«, *Gospodarski list* 26 (Zagreb, 1878), br. 1 (1. siečnja 1878), str. 1–3.
- Vichodil, Vl.[astimil]. 1878. »Izvjěstaji o ovogodišnjem poučnom putovanju slušatelja šumarsko-gospodarskoga zavoda križevačkoga na veliki posjed knegi-

- nje Thurn-Taxisove u Veleševac«, *Gospodarski list* 26 (Zagreb, 1878), br. 17 (1. rujna 1878), str. 129–131; br. 18 (15. rujna 1878), str. 137–139.
- Vichodil, A.[ugust]. 1879. »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oltenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj«, *Gospodarski list* 27 (Zagreb, 1879), br. 21 (5. studena 1879), str. 161–162; br. 22 (20. studena 1879), str. 172–173; br. 23 (5. prosinca 1879), str. 179–181; br. 24 (5. prosinca 1879), str. 187–189.
- Vichodil, G.[ustav] V.[lastimil]. 1879. »Nekoji prinesci k povjesti kr. gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevciah«, u: *Izvjješće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevciah za školske godine 1876/7, 1877/8, 1878/9* (Zagreb: Tiskarski i litografički zavod C. Albrechta, 1879), str. 3–13.
- Vichodil, A.[ugust]. 1880. »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oltenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 1 (5. siečnja 1880), str. 4–7; br. 2 (20. siečnja 1880), str. 11–12; br. 3 (5. veljače 1880), str. 22; br. 4 (20. veljače 1880), str. 27; br. 5 (5. ožujka 1880), str. 36–37.
- Vichodil, V.[lastimir]. 1880. »Poljodjelstvo u vojvodini Šlezvig-Holsteinu, nadvojvodini Oltenburgu, kraljevinah Danskoj i Švedskoj«, *Gospodarski list* 28 (Zagreb, 1880), br. 14 (20. srpnja 1880), str. 108–111; br. 15 (5. kolovoza 1880), str. 114–115.
- Vichodil, August. 1881. »Izvjješće o poučnom putovanju po Francezkoj sa osobitim obzirom na proučavanje filoksere«, *Gospodarski list* 29 (Zagreb, 1881), br. 1 (5. siječnja 1881), str. 2–5; br. 2 (20. siječnja 1881), str. 10–12.
- Vichodil, G.[ustav] V.[lastimil]. 1882. »Upotreba centrifugalne sile u mliekarstvu«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 6/11–12 (Osijek, 1882), str. 85–86.
- Vichodil, August. 1883. »Izvjješće o poučnom putovanju u Slavoniji«, *Gospodarski list* 31 (Zagreb, 1883), br. 5 (5. ožujka 1883), str. 34–36; br. 6 (20. ožujka 1883), str. 43–44.
- Vichodil, Aug.[ust]. 1883. »Izvjješće o poučnom putovanju sa slušateljima križev. gospodarskoga zavoda u južnu Moravsku, dolnju Austriju i Ugarsku«, *Gospodarski list* 31 (Zagreb, 1883), br. 22 (20. studenoga 1883), str. 173–177.
- Vichodil, Gustav August. 1883. *Domaća perad ili Kratak nauk o peradarstvu za porabu kod predavanjiah na Kr. gosp. i šum. učilištu u Križevciah i kao rukovodnik praktičnim gospodarom* (Zagreb: Kraljevska zemaljska vlada, 1883).
- Vichodil, Gustav August (sastavio). 1883–1885. *Gospodarska uprava ili Nauk o umnom gospodarenju za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom* (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1883–1885).
- Vichodil, V.[lastimil]. 1884. »Mliekarstvo u Šlezvig-Holstenu«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 8/1–2 (Osijek, 1884), str. 9–11.
- Vichodil, V.[lastimil]. 1884. »Mliekarstvo u Danskoj«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 8/3–4 (Osijek, 1884), str. 19–25.
- Vichodil, A.[ugust] G.[ustav]. 1885. »Strukovna naobrazba upravitelja gospodarskih dobara«, *Gospodarski poučnik* 4 (Zadar, 1885), br. 2 str. 5–6; br. 3, str. 9–10.
- Vichodil, A.[ugust] G.[ustav]. 1885. »Srednji ili viši gospodarski zavodi i ratarnice«, *Gospodarski poučnik* 4 (Zadar, 1885), br. 5, str. 17–18; br. 6, str. 22.
- Vichodil, Gust.[av] Aug.[ust] (sastavio). 1885. *Historički nacrt o postanku i razvitku Kr.[aljevskog] gospod.[arskog] i šumarskog učilišta u Križevciah u razdoblju od 1860–1885.* (Zagreb: Knjigotiskarski i litografički zavod C. Albrechta, 1885).
- Vichodil, G.[ustav] A.[ugust]. 1885. »Historički nacrt o postanku i razvitku kralj. gospodarskoga i šumarskoga učilišta u Križevciah u razdoblju od 1860–1885.«, u: *Izvjješće o kr. gospod. i šumarskom učilištu u Križevciah za školsku godinu 1884/5.* (Zagreb: Knjigotiskarski i litografički zavod C. Albrechta, 1885), str. 3–98.
- [Vichodil, Gustav August]. 1885. *Izvadak iz 25-godišnjeg rada Kr. gosp. šumarskog učilišta u Križevciah* (Zagreb: Knjigotiskara i litografija Karla Albrechta, 1885).
- Vichodil, Gustav August. 1885. *Poučno putovanje sa slušateljima gospodarstva u Slavoniju i Ugarsku g. 1884.* (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1885).
- Vichodil, V.[lastimil]. 1886. »Naučno putovanje sa slušateljima gospodarstva i šumarstva u Ugarsku i Slavoniju godine 1885.«, *Gospodarski list. Organ Hrv.-slav. gospodarskoga društva* 34 (Zagreb, 1886), br. 7 (5. travnja 1886), str. 53–54; br. 8 (20. travnja 1886), str. 60–61; br. 9 (5. svibnja 1886), str. 69–70; br. 10 (20. svibnja 1886), str. 76–77.
- Vichodil, Gustav Aug.[ust]. 1886. »Ustanovljenje ciena u gospodarstvu proizvođenih i potrošenih proizvoda«, *Gospodarski poučnik* 5 (Zadar, 1886), br. 3, str. 9–10; br. 4, str. 13; br. 5, str. 17; br. 6, str. 22; br. 7, str. 25–26.
- Vichodil, A.[ugust] G.[ustav]. 1886. »Agronomičke karte i njihova važnost za znanstvenu razredbu tla«,

- Gospodarski poučnik* 5 (Zadar, 1886), br. 14, str. 53; br. 15, str. 57.
- Vichodil, Gustav August; Ubl, Josip; Lemaić, Rajo (sastavili). 1886. *Umno mliekarenje*, sa 18 slika (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1886).
- Vichodil, Gustav August. 1886–1887. *Gospodarska taksacija ili Nauk o procjeni gospodarskih dobarah. Za obću školsku porabu, ujedno kao priručnik praktičnim gospodarom* (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1886–1887).
- Vichodil, G.[ustav] A.[ugust]. 1887. »Bitnost, svrha i uporaba temeljne takse kod ustanovljenja zamjenbene vrijednosti gospodarskih dobara i odnošaj iste na prama dohodinarskoj taksi i kameralnoj taksaciji«, *Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo* 1/1 (Križevci, 1887), str. 5–20.
- Vichodil, Gustav Aug.[ust]. 1887. »Gospodarski napredak u Srbiji s obzirom na pojedine grane živinogojstva«, *Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo* 1/4 (Križevci, 1887), str. 260–276.
- Vichodil, August. 1888. »Predlog da se stvori zakon o govedarstvu, što ga je sastavio ravnatelj August Vichodil, u glavnoj skupštini gospodarske podružnice, držane dana 29. studena 1888. u Križevcima«, *Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo* 2/3 (Križevci, 1888), str. 125–154.
- Vichodil, Gustav Vlastan. 1888. »Svinja u pradavnih i sadašnjih vremenih«, u: *Izveštje o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1887/8* (Križevci: Knjigotiskara Gustava Neubergera, 1888), str. 3–9.
- Vichodil, V.[lastimil]. 1896. »Die Hebung der Getreidepreise«, *Agramer Zeitung* 71 (Agram, 1896), br. 247 (27. October 1896), str. 6–7; br. 249 (29. October 1896), str. 6–7; br. 252 (2. November 1896), str. 6–7; br. 253 (3. November, 1896), str. 6–7; br. 254 (4. November 1896), str. 6–7; br. 255 (5. November 1896), str. 7; br. 256 (6. November 1896), str. 6–7; br. 257 (7. November 1896), str. 7.
- [Vichodil, Gustav August]. 1897. »Die Zucht des Rindes in Kroatien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 47 (Wien, 1897), br. 43 (24. Februar 1897), str. 348–349.
- [Vichodil, Gustav August]. 1899. »Die Pferdezucht in Kroatien und Slavonien«, *Wiener Landwirthschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesammte Landwirthschaft* 49 (Wien, 1899), br. 69 (30. August 1899), str. 559–561.
- Vichodil, Gustav August. 1899. *Die Pferdezucht in Kroatien und Slavonien* (Wien: Selbstverlag, 1899).
- Vichodil, August Vlastimil. 1902. »Svinjogojstvo u stranim zemljama«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 26 (Osijek, 1902), br. 1, str. 4–5; br. 2, str. 14–17; br. 3, str. 26–28; br. 4, str. 38–42; br. 5, str. 57–59; br. 8, str. 90–93; br. 9, str. 102–105; br. 10, str. 113–117; br. 11, str. 126–128.
- Vichodil, August Vlastimil. 1902. »Slavenske pasmine domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 26/12 (Osijek, 1902), str. 136–141.
- Vichodil, August Vlastimil. 1902. »Pasmine domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 26 (Osijek, 1902), br. 10, str. 117–118; br. 11 str. 125–126.
- Vichodil, Gust.[av] Aug.[ust]. 1902. *O pasminama svinja i njihovoj gojitbi* (Osijek: Slavonsko gospodarsko društvo u Osijeku, 1902).
- [Vichodil, Gustav August]. 1903. »O razredbi pasmina domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 27/1 (Osijek, 1903), str. 2–4.
- Vichodil, A.[ugust]. 1905. »Domaće svinje na paši«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 29 (Osijek, 1905), br. 9, str. 99–102; br. 12, str. 135–136.
- Vichodil, A.[ugust]. 1906. »Domaće svinje na paši«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 30 (Osijek, 1906), br. 3, str. 29–30; br. 8, str. 87–89.
- Vichodil, Gustav A.[ugust]. 1910. »Peradarstvo. Napisao Alfonso Hribar, objelodanilo Zemaljsko gospodarsko vijeće kraljevine Dalmacije, uz potporu c.k. namjesništva dalmatinskog, Zadar, 1910.«, *Gospodarski vjesnik* 18 (Zadar, 1910), br. 13–14, str. 152–154.
- Vichodil, August. 1911. »Svinje na paši«, *Gospodarski vjesnik* 19 (Zadar, 1911), br. 15 (15. kolovoza 1911), str. 167–171; br. 16 (31. kolovoza 1911), str. 185–187.
- V.[ichodil], V.[lastimil]. 1911. »Die Kultur der Rose in Bulgarien«, *Wiener Landwirtschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesamte Landwirtschaft* 61 (Wien, 1911), br. 89 (8. November 1911), str. 995–996.
- Vichodil, August. 1911. »Nekoje važnije crte iz povijesti svinjogojstva«, *Gospodarski vjesnik* 19 (Zadar, 1911), br. 22–23 (15. prosinca 1911), str. 273–276.
- Vichodil, V.[lastimil]. 1911. »Die Gewinnung des Rosenöls in neuerer Zeit«, *Wiener Landwirtschaftliche Zeitung. Illustrierte Zeitung für die gesamte Landwirtschaft* 61 (Wien, 1911), br. 104 (30. Dezember 1911), str. 1174.

- Vichodil, August. 1911. »Svinje na paši«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 35 (Osijek, 1911), br. 11, str. 127–130; br. 12, str. 136–139.
- Vichodil, A.[ugust]. 1912. »Uzgoj domaće svinje«, *Gospodar. Organ Slavonskoga gospodarskoga društva* 36 (Osijek, 1912), br. 4, str. 40–42; br. 5, str. 51–54; br. 7, str. 93–96; br. 8, str. 104–107; br. 9, str. 118–120.
- Vichodil, Aug.[ust]. 1912. »Prinos organizaciji nižeg gospodarskog školstva u Hrvatskoj«, *Gospodarska smotra* 2 (Križevci, 1912), br. 10, str. 289–298; br. 11, str. 321–330; br. 12, str. 353–357.
- Vichodil, August. 1912. *Hranidba svinja* (Zadar: Zemaljsko gospodarsko vijeće Kraljevine Dalmacije, 1912).
- Vichodil, A.[ugust]. 1912. *Uzgoj domaće svinje* (Osijek: Hrv.-slav. gospodarsko društvo u Osijeku, 1912).
- Vichodil, A.[ugust]. 1913. »Važnost uzgoja ruža u Bugarskoj«, *Gospodarski vjesnik* 21 (Zadar, 1913), br. 1–2 (31. siječnja 1913), str. 1–4.
- Vichodil, August. 1913. »Svinje na paši«, *Oglasnik sjajmova* 4 (Zagreb, 1913), br. 40, str. 1; br. 41, str. 1–2; br. 42, str. 1–2; br. 43, str. 1–2; br. 44, str. 1–2; br. 45, str. 1–2; br. 46, str. 1.
- Vichodil, August. 1913. »Svinjac i koci za domaće svinje, njihovo uredjenje i današnji zahtjevi obzirom na seosko svinjogojstvo«, *Oglasnik sjajmova* 4 (Zagreb, 1913), br. 52, str. 2–3.
- Vichodil, August. 1913. »Praktična obuka u gospodarstvu namijenjena seoskim mladićima putovanjem u inozemstvo i obavljanjem radnja na uzornim gospodarskim posjedima«, *Vjesnik za gospodare i trgovce* 1 (Zagreb, 1913), br. 7, str. 3–4; br. 8, str. 1–2.
- Vichodil, August. 1913. *Prinos k organizaciji nižeg gospodarskog školstva* (Zagreb: Kraljevska zemaljska tiskara, 1913).
- Vichodil, Aug.[ust]. 1913. *Prinos k organizaciji višeg gospodarskog školstva* (Zagreb: Kraljevska zemaljska tiskara, 1913).
- Vichodil, August. 1914. »O nekojim važnijim manama kod uprave malog gospodarskog posjeda«, *Zadrukar: koledar Hrvatskih seljačkih zadruga za prostu godinu 1914.* (Zagreb: Središnji savez Hrvatskih seljačkih zadruga, 1914), str. 112–116.
- Vichodil, Aug.[ust]. 1915. *Gospodarski radni – uredi njihova zadaća, organizacija i rukovodstvo u državnoj gospodarskoj upravi* (Zagreb: Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo k.s.z. u Osijeku, 1915).
- Vichodil, A.[ugust]. 1919. »Problemi modernog agrarisma, njihovo rješenje obzirom na proizvodni koeficijent i zemljišnu rentu i upliv na izvedenje važnih reformi u poljodjelstvu«, *Jugoslavenski ekonomista* 3 (Zagreb, 1919), br. 66, str. 4; br. 68; str. 3–4 i str. 6; br. 70, str. 4–5.
- Suhin, Slavoljub; Vichodil, Gust.[av] Vlast.[imil]. 1875. »Izvjješće izaslanika hrv. slav. gospodarskoga društva o prvoj dalmat. gosp.-obrtničkoj izložbi u Skradinu«, *Gospodarski list* 23 (Zagreb, 1875), br. 20 (2. listopada 1875), str. 161–163; br. 21 (16. listopada 1875), str. 168–169; br. 22 (30. listopada 1875), str. 175–178; br. 23 (13. studenoga 1875), str. 184.
- Suhin, Eduard; Vichodil, Gustav Vl.[astimil]. 1876. »Izložba vina, vinski trg i vinogradarski kongres u Mariboru«, *Gospodarski list* 24 (Zagreb, 1876), br. 21 (1. studenoga 1876), str. 175; br. 22 (15. studenoga 1876), str. 179–181.

7.2. Ostala citirana literatura

- [Bešlaj, Vjekoslava]. 2009. »5. Izdavačka i bibliotekarska djelatnost Fakulteta«, u: Edi Maletić (glavni i odgovorni urednik), *Agronomski fakultet 1919.–2009. Monografija* (Zagreb: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009), str. 199–209.
- Cuvaj, Antun (pribrao i uredio). 1911. *Građa za povijest školstva Kraljevinâ Hrvatske i Slavonije od najstarijih vremena do danas*, svezak VI. Drugo ispravljeno i popunjeno izdanje. Od 20. travnja 1869. do 31. svibnja 1875. (Zagreb: Trošak i naklada Kr.[aljevске] hrv.[atsko]-slav.[onsko]-dalm.[atinske] zem.[aljske] vlade, Odjela za bogoštovlje i nastavu, 1911).
- Husinec, Renata; Delić, Petar. 1995. *Gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima* (Križevci: Ogranak Matice hrvatske Križevci, 1995).
- Husinec, Renata. 2013. »Križevačko gospodarsko i šumarsko učilište«, *Prirodoslovlje: časopis Odjela za prirodoslovlje i matematiku Matice hrvatske* 13/1–2 (Zagreb, 2013), str. 3–30.
- Izvēstje o kr. gospodarsko-šumarskom učilištu i ratarškoj učioni u Križevcu za pèrvih pet školskih godinah 1860/1, 1861/2, 1862/3, 1863/4, 1864/5* (Zagreb: Narodna tiskara dra. Ljudevita Gaja, 1865).
- Izvēščje o kr. gospodarsko-šumarskom učilištu i ratarškoj učioni u Križevcih za godine 1865–6, 1866–7, 1867–8, 1868–9* (Zagreb: Knjigo- i kamenotiskarski zavod Dragutina Albrechta, 1870).
- Treće izvješće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcih za školske godine 1869–70 do 1875–76.* (Zagreb: Tipografički zavod C. Albrechta, 1876).
- Izvēščje o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcih za školske godine 1876/7, 1877/8, 1878/9*

- (Zagreb: Tiskarski i litografički zavod C. Albrechta, 1879).
- Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1885/6 (Križevci: Tisak knjigotiskare G. Neuberga, 1886).
- Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1886/7 (Križevci: Knjigotiskara Gustava Neuberga, 1887).
- Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1887/8 (Križevci: Knjigotiskara Gustava Neuberga, 1888).
- Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u ratarnici u Križevcima za školsku godinu 1888–9. (Križevci: Knjigotiskara Gustava Neuberga, 1889).
- Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u ratarnici u Križevcima za školsku godinu 1889/90 (Križevci: Brzotiskom Gustava Neuberga, 1890).
- Izvešće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u ratarnici u Križevcima za školsku godinu 1890/91. (Zagreb: Tiskara »Narodnih novinah«, 1891).
- Kuralt, Franjo (sastavio). 1884. *Rad Hrv.-slav. gospodarskoga društva i njegov razvitak od godine 1841-1883.* (Zagreb: Nakladom Hrv.-slav. gosp. društva, 1884.).
- Lukač-Havranek, Jasmina. 1994. »Povijest mljekarstva u Hrvatskoj«, *Mljekarstvo. Proizvodnja, proučavanje i tehnologija mlijeka i mliječnih proizvoda / Milk and Dairy Production, Science and Technology* 44/4 (Zagreb, 1994), str. 231–239.
- Meštrović, Šime (glavni urednik). 1998. *Sveučilišna šumarska nastava u Hrvatskoj 1898 – 1998. I. Šumarska nastava 1860 – 1898. na Kraljevskom gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima* (Zagreb: Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998).
- Miletić, Silvija. 1991. »Ex Libris«, *Mljekarstvo. List za unapređivanje mljekarstva / The Journal for the Advancement in Dairying* 41/10 (Zagreb, 1991), str. 268–279.
- Mohaček, Marko. 1936. »† August Vichodil«, *Poljoprivredni glasnik* 16/4 (Novi Sad, 1936), str. 12–13.
- Program za proslavu dvadeset i pet godišnjice obstanka kr. gospodarskog i šumarskog učilišta i ratarnice u Križevcima*, Gradski muzej Križevci GMK-9070.
- Ređep, Milivoj. 1994. »Gospodarska izobrazba u Hrvatskoj i Slavoniji«, *Zbornik radova Fakulteta organizacije i informatike Varaždin* 18 (Varaždin, 1994), str. 55–70.
- [s. n.]. 1874. »Gospodarske vijesti«, *Gospodarski list* 22 (Zagreb, 1874), br. 36 (4. rujna 1874), str. 146.
- [s. n.]. 1935. »† August Vichodil«, *Gospodarski list* 94/12 (Zagreb, 1935), str. 177–178.
- [s. n.]. 2000. Natuknica »Vichodil, August, (Gustav, Vlastan)«, u: *Hrvatski šumarski životopisni leksikon* 5 (Zagreb: Tutiz Leksika d.o.o., 2000), str. 153–154.
- Spomenica o pedesetgodinšnjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice* (Križevci: Profesorski zbor Kr. višeg gospodarskog učilišta, 1910).
- [Svečnjak Zlatko i Jurić, Ivan]. 2009. »3. Obrazovanje«, u: Edi Maletić (glavni i odgovorni urednik), *Agronomski fakultet 1919.–2009. Monografija* (Zagreb: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009), str. 53–88.
- Štancl, Branko. 1984. »100 godišnjica udžbenika A. G. Vichodila: 'Gospodarska uprava ili nauka o umnom gospodarenju'«, *Bilten poljodobra* 32/2 (Zagreb, 1984), str. 11–14.
- Vučevac Bajt, Vesna. 2013. »Prof. dr. sc. Josip Ubl (1844.–1925.). Tvorac hrvatskoga veterinarskoga nazivlja«, *Prirodoslovlje: časopis Odjela za prirodoslovlje i matematiku Matice hrvatske* 13/1–2 (Zagreb, 2013), str. 153–160.

Gustav August Vichodil: A Moravian on “Temporary” Work in Križevci

Summary

Gustav August Vichodil was one of the most prominent Croatian agronomists at the end of the 19th and the beginning of the 20th century. He was born in today's Czech Republic. Apart from his native country, he studied in Germany and Hungary, and before coming to Croatia, he worked in Hungary, Austria and the Czech Republic. He came to Croatia in September 1874 at the invitation of the Provincial Government in Zagreb to take over the position of the secretary of the Croatian-Slavonian Economic Society. Since he proved to be an excellent agricultural expert, in 1878, he was appointed head of the Royal Agriculture and Forestry College in Križevci. Unfortunately, he retired in 1890 due to a severe illness. However, after recovering, he went back to work and wrote numerous articles on agriculture, which he published in Croatian and Austrian publications.

In his early works, Vichodil mostly dealt with agricultural economics, which is why he is considered to be the founder of that branch of science in Croatia. Later, he paid a lot of attention to pig farming, as well as to the organisation of agricultural education in Croatia. He was also one of the first authors to write about the cultivation of roses. Due to his contribution to the development of agronomy in Croatia, shortly before his death, he was awarded the first honorary doctorate in agricultural sciences at the University of Zagreb.

Keywords: Gustav August Vichodil, Križevci, Royal Agriculture and Forestry College in Križevci, agricultural economics, animal husbandry, dairy farming, organisation of agricultural education in Croatia